

NUSIKALSTAMUMAS NAIKINA NEPRIKLAUSOMYBĘ

Dr. Jonas Jasaitis

(Pradžią – 28, 29, 31 nr.)

KALTŲ NĖRA. GAL NĖRA IR KALTĖS?

Tačiau pati tragiškiausia "legalių" (nenumatytų įstatymuose) nusikaltimų pasekmė yra pakirstas pasitikėjimas savo valstybe, sudaužytas tikėjimas įstatymo viršenybe. Priešingai, dar labiau sustiprintas sovietmečiu atsiradęs požiūris, kad įstatymas esąs tik "stulpas, kurį reikia apeiti". Tūkstančiai žmonių yra įsitikinę, kad galima išvengti atsakomybės net už didžiausius nusikaltimus. Tai ne kas kita, kaip gerai apgalvotas visos tautos luošinimas.

Spręskite patys. Šimtai tūkstančių žmonių buvo išgabenti iš savo namų į Sibirą, pradžias jų turtas, daugelis iš jų žuvo. Ar bent viena byla parengta tarptautiniam teismui? Juk pasaulyje praktiškai niekas nežino, kas vyko Baltijos valstybėse, jas okupavus. Net pradžios mokyklos mokiny, nesvarbu, kur jis begyventų – Indonezijoje ar Aliaskoje, Meksikoje ar Pietų Afrikoje – yra girdėjęs apie holokaustą ir visada patvirtins, kad šio nusikaltimo vykdytojai tebepersekiojami iki šiol. Tačiau jam niekas nėra pasakojęs apie pačius žiauriausius pasaulyje – sovietinius nusikaltimus. Ir niekas dėl jų nėra nubaustas! Niekas nebuvo net tardomas dėl masinių žudynių Vengrijoje ir Čekoslovakijoje, Afganistane ir Čečėnijoje. Niekas nepatrauktas baudžiamojon atsakomybėn už kolchozų kūrimo metais sukeltą tyčinį badą Ukrainoje ir kitose sovietų užgrobtose teritorijose. Neiškelta nė viena byla sovietinių "gulagų" statybos sumanytojams, jų komendantams ir uoliems budeliams.

Kas atsakingas už susidorojimus su beginkliais, be teismo įkalintais žmonėmis Norilске, Vorkutoje ir daugybėje kitų masinio žmonių naikinimo vietų?

Atgimimo metais buvo paskelbti sovietinių konclagerių ir tremties vietų žemėlapiai. Bet juk tuo visai "tyrimas" ir pasibaigė. Išleista krūvelė išlikusių kankinių prisiminimų, surengta viena kita parodėlė, pastatyti žuvusiųjų atminimui skirti kuklūs paminklėliai. Bet kur atpildas šurpiausių nusikaltimų vykdytojams? O kai nėra bylų ir nuosprendžių, tai gal tikimasi ne tik išvengti baudžiamosios atsakomybės, bet net išsiginti, kad tokie nusikaltimai yra buvę? Juk gyvų liudininkų kasmet mažiau ir mažiau.

Prie tokių aiškiai matomų kėslų labai prisideda ir nuolatinis tik vieno nusikaltimo – holokausto – iškėlimas virš visų kitų ir vis intensyvesnis kaltinamųjų ieškojimas ne ten, kur holokaustas buvo sumanytas, o tų pačių sumanytojų ir vykdytojų pavergtose ir sunaikintose valstybėse. Pastaruoju metu ypač įnirtingai užpulta Lietuva, nedviprasmiškai bandant apjuodinti visą tautą, kaltinant ją antisemitizmu. Tokie, kaip E. Zuroff (o gal: Zurov ar Žurov?) puikiai žino, kad holokausto metais jokios Lietuvos valstybės nebuvo, taigi ir jos valstybinės institucijos negalėjo veikti. Juo labiau neįtikėtina, kad vieni pavergtieji būtų naikinę kitus pavergtuosius. Save "nacių medžiotoju" vadinantis turėtų pirmiausia pasakyti, kad hitlerininkams Lietuvoje nepavyko suorganizuoti jokios juos remiančios grupuotės iš lietuvių tarpo. Visas holo-

PASITINKAME NAUJUOSIUS MOKSLO METUS

Šiaulių gimnazijos šimtmečio minėjimo atviruką, išleistą 1951 metais Čikagoje, redakcijai perdavė poetas Balys Auginas, buvęs šios gimnazijos auklėtinis

1851-1951

Šiaulių Valstybinės Gimnazijos Himnas.

Vargingų bakių mes sūnūs –
Vaikai mes, plačios Lietuvos, –
Atminę prabočius galūnus,
Ugdyme dvasią tautos!

Į ateitį drąsiai žiūrėkim,
Nes padeda laimė drąsiems;
Sargyboje laisvės budėkim,
Kaip pridera sūnams tikriems!

Ir mokslą bei tiesą pažinę,
Paskleiskime broliams šviesos,
Kad kilusią jauną tėvynę
Papuostų darbai mūsų kartos.

Ig. Petrušaitis,
VIII-b kl.

Šiauliai,
1924 m. III. 9.

kausto bylas, kuriose bent viena lietuviška pavardė buvo minima, sovietai itin reksmingai reklamavo. Tai kodėl Lietuva užpulta dabar, kai ji po 50 vergijos metų atkūrė savo valstybingumą? Beje, ar bent vienas nusikaltėlis, naikinęs žydus stalinizmo siautėjimo metais, buvo viešai nuteistas derama bausme?

Niekam ne paslaptis, kad Rusijoje buvo intensyviai naikinami stalininių nusikaltimų įrodymai: išlygintos laidojimo vietos, ant nukankintųjų kaulų pastatytos gyvenvietės ir gamyklos, nutiesti keliai, likviduoti archyvai. Paslėpti nusikaltimų pėdsakus padeda ir atšiaurios tų vietų gamtinės sąlygos. Net buvę kaliniai, nuvykę parsivežti savo artimųjų palaikų, nebegalėdavo surasti, kur jie užkasti: kryželiai sunyko ar tyčia sunaikinti, kapus paslėpė samanų ir krūmokšniai.

Jeigu bolševikinio tautų genocido bylos kada nors ir būtų pradėtos nagrinėti, jau dabar matosi, kaip būtų ban-

doma pasinaudoti iš anksto suformuota neigiama nuomone apie smarkiai nukentėjusią tautą: "Kas čia tokio, kad lietuvių trėmė į Sibirą? Juk jie žydus persekiojo! Tai gal už tai juos ir baudė?"

Kai per septynerius nepriklausomybės metus nesugebėta iškelti nė vienos bylos dėl šurpiausių masinių žudynių (nei karo, nei pokario, nei Atgimimo metais – prie Televizijos bokšto, Medininkų poste ir kt.), tai kam berūpi "kažkokios smulkmenos": kaime nužudyta pora senelių, pas kuriuos banditai tikėjosi rasti vieną kitą dešimtį litų? Kam čia besvarbu nušauta trisdešimtmetė pieno supirkėja, girta plevėsos suvažinėtas akademikas ar poros išsigimėlių nukankintas šešerių metų berniukas? Kai niekas nenuteisė išgamų, apsimetusiu "bankininkais" ir apiplėšusiu tūkstančius žmonių, iššvaisčiusių jų paskutines santaupas, kam gi berūpi koks nors apiplėštas vargšo butas? "Na ką jau ten pas jį rado, – matyt, svarsto vadinamieji teisėsaugininkai. – Palaikę televizorių arba radijo aparatuką, nebenaują kostiumą, vazelę? Ak, baldus, sakote, sulaužė? Tokie ten ir baldai te-

buvo. Netiko išnešti, tai iš to apmaudo ėmė ir perlaužė..."

Kontrabandos "rykliai" neįtikinamiausiose vietose (šalia pajūrio kopų, draustiniuose ir kitose "prestižinėse" vietose) statosi nematyto dydžio bei prabangos rūmus arba sukuria net specialias "uždaras" apylinkes. Bet nei prokuratūra, nei policija nieko "nežino". Politikieriai kartoja tarsi užkeikimą: "Pirmasis milijonas visada purvinas, o karta net kruvinas. Užtat paskui bus dalijama labdara." Tūkstančiai žmonių nuodijasi kontrabandiniu "pilstuku", o įvairūs veikėjai aiškinasi, kad tą nuodą reikėtų vadinti kitaip, ne tokiu švelniu vardu, pavyzdžiui, "pilstalu". Tik tokie rūpesčiai!

... Su įkalčiais rankose sugauti banditai, kelis metus terorizavę ne vieną gyvenvietę. Prasideda "teismas". Liudytojai, dar tebenešiojantys randus pakaušiuose ir pakaušiuose, staiga nieko "nebeprisimena" arba visai neatvyksta į posėdžius. Advokatai ir jų ginamieji švyti: trūksta įrodymų. Teismas grąžina bylą tardymui papildyti. Ir taip tęsiasi "pasaka be galo".

(Bus daugiau)

Šiame numeryje:

- A. Pužauskas: krikščionių vienybės paieškos – 2 psl.
- J. Žygas: Lietuva – Antrojo pasaulinio karo išvakarėse – 3 psl.
- Žurnalisto išpūdžiai iš PLB seimo Vilniuje – 4 psl.
- "Dirvos" gegužinė – 5 psl.
- B. Čiulionienė: apie "Giją" ir jos krikštynas – 6 psl.
- Lietuvių menininkai – Amerikos spaudoje – 7 psl.
- J. Dunduras apie kelionių tikslus ir pirmuosius išpūdžius Amazonės valstijoje – 8 psl.
- Mokytojų jubiliejai – 9-10 psl.
- Joninės Amerikoje – paskutinėje skiltyje

Lygiai prieš 10 metų Vilniuje, rugpjūčio 23 d. sodelyje prie poeto Adomo Mickevičiaus paminklo įvyko Lietuvos Laisvės lygos sukvietas mitingas, kuriame viešai pasmerktas Molotovo-Ribentropo paktas, sąlygojęs Lietuvos okupaciją. Nuo to laiko žmonės tą dieną susirenka kasmet. Taip buvo ir šiomet.

Girdėta iš Vilniaus

• **JUODOJO KASPINO DIENĄ - VĖL PRIE A. MICKEVIČIAUS PAMINKLO.** Sukako dešimt metų, kai Vilniuje, prie Adomo Mickevičiaus paminklo, pirmą kartą viešai ir garsiai buvo prabilta apie Ribentropo - Molotovo paktą bei jo slaptuosius protokolus, nubrėžusius trims Baltijos valstybėms - Lietuvai, Latvijai ir Estijai - tragišką lemtį, atėmusius joms laisvę. Pirmą kartą po ilgų priespaudos dešimtmečių tada viešai buvo sugiedotas Lietuvos himnas. 1987 metų rugpjūčio 23 dieną pirmąjį šią išdavystę pasmerkiantį mitingą surengusius drąsuolius ne kartą tardė saugumas, bandė juo dinti to meto partinė spauda. Ne vienas mitingo dalyvis buvo priverstas palikti darbovietę. Tačiau jau niekas nebepajėgė sustabdyti kylančios Atgimimo bangos, o Nijolės Sadūnaitės, Antano Terlecko, Petro Cidziko ir kitų mitingo dalyvių vardai visiems laikams įėjo į tautos istoriją.

Nuo pirmojo mitingo Adomo Mickevičiaus paminklas Vilniuje tapo drąsos simboliu. Rugpjūčio 23-ioji įrašyta į kalendorius kaip Juodojo kaspino diena.

• **VILNIAUS KONFERENCIJA – 97.** Jos svarbą kai kurie istorikai linkę prilyginti prieš penkis šimtmečius vykusiam Lucko suvažiavimui. Rugsėjo 5-6 dienomis vyksiančioje konferencijoje "Tautų sambūvis ir geri kaimynų santykiai – saugumo ir stabilumo Europoje garantas" žada dalyvauti dešimties valstybių (Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos, Bulgarijos, Estijos, Vengrijos, Latvijos, Moldovos, Rumunijos, Ukrainos) prezidentai bei Rusijos ministras pirmininkas. Čekijos prezidentas Vaclavas Havelas negali atvykti, nes tuo metu yra tradicinio renginio "Forumus 2000" šeimininkas.

• **A. KUBILIUS – APIE KYLANČIUS MOKESČIUS.** Seimo pirmininko pavaduotojas Andrius Kubilius, "Lietuvos aide" kalbėdamas apie didinamus mokesčius už šildymą ir vandenį, sako: "Iki šiol nemokėjome visos kainos už šildymą. Tad per LDDP valdymo metus susikaupė daugiau kaip 800 mln. litų valstybės skola energetikams. Tai reiškia, kad energetikai nebeįstengia pirkti kuro. Galėjom dar vienus metus eiti tuo pačiu keliu ir dar 300-400 mln. litų tą skolą padidinti. Bet skolą vis tiek reikės grąžinti. Pasirinkome nepopuliarią sprendimą - tikimės, kad visuomenė yra sąmoninga".

• **VAIDOTO ŽUKO IR VAIDOTO ANTANAIČIO SUARTĖJIMAS.** Lankydamasis Žemaitijoje, ketinantis kelti savo kandidatūrą prezidento rinkimuose Vaidotas Žukas pirmą kartą prabilo apie galimą visuomeninio judėjimo "Naujoji banga" koaliciją su Tautininkų sąjungos pirmininko profesoriaus Vaidoto Antanaičio keliamu nepartiniu visuomeniniu judėjimu "Tautos santalka", ketinančiu suburti keliolika ar net keliasdešimt nevyriausybinių organizacijų.

• **MOSĖDŽIO ŠNEKTŲ ŽODYNAS.** Tris išvykas surengė Lietuvių kalbos instituto mokslininkai. Viena jų grupė dirbo Skuodo rajono Mosėdžio apylinkėse. Vadovaujami mokslinės bendradarbės Birutės Vanagienės, jie rinko medžiagą ruošiamam Mosėdžio šnektų žodynui.

Mosėdžio šnektą, pasak instituto direktoriaus pavaduotojo, humanitarinių mokslų daktaro Kazimiero Morkūno, yra vadinamajame latvių kalbos plote, joje nemažai latvizmų. Todėl ši šnektą yra savotiškas raktas, padedantis tyrinėti lietuvių ir latvių kalbų sąveiką. Be to, iš Mosėdžio apylinkių yra kilęs Simonas Daukantas. Jo raštuose taip pat yra daug vietinės šnektos žodžių.

• **VIRGILIJUS ALEKNA – ANTRASIS PASAULYJE.** Pasaulio lengvosios atletikos čempionato sidabro medalio laimėtojas, Lietuvos disko metikas Virgilijus Alekna yra pasirengęs numesti diską daugiau nei 70 metrų. Tai jis patvirtino, susitikęs su žurnalistais. 25-erių metų V. Alekna pasaulio vicečempiono titulą iškovojo, diską numetęs 66 metrus 70 centimetrų. Savo asmeninį rekordą - 67 metrai 82 centimetrai sportininkas pasiekė praėjusių metų pavasarį Vokietijoje.

• **DOVANA KARO MUZIEJUI.** Šaulių sąjunga Vytauto Didžiojo karo muziejui Kaune padovanojo vertingą eksponatą - Brno kulkosvaidį. Šis ginklas buvo ypač populiarus nepriklausomos prieškario Lietuvos kariuomenėje. Juo naudojosi dažna pokario partizanų grupė. Per 1991 metų sausio įvykius Aukščiausiosios Tarybos gynėjams šį veikiančią kulkosvaidį padovanojo buvęs rezistentas.

• **JUBILIEJUS LIŠKIAVOJE.** Rugpjūčio 24 d. surengtos Liškiavos Švenčiausiosios Trejybės bažnyčios ir vienuolyno 300 metų jubiliejinės išskilmės. Padavimais apipintas Liškiavos miestelis išsikūręs kairiajame Nemuno krante, netoli Druskininkų. Bažnyčia ir dominikonų vienuolyno pastatai, pasak architektūros tyrinėtojų, sudaro nepaprasto grožio kompleksą. Pasitinkant šią sukaktį, atlikti dideli restauravimo darbai. (Parengta pagal ELTA, BNS ir AGEF pranešimus.)

Iš visur – apie viską EKUMENINIS ŽINGSNIS

Algirdas Pužauskas

Rugpjūčio 19 d. Paryžiuje prasidėjo 12-tasis Katalikų pasaulio jaunimo suvažiavimas. Jo pradžią paskelbė arkivyskupas kardinolas Jean-Marie Lustiger. Popiežius Jonas Paulius II atvyko į festivalio uždarymą. Savo žodyje katalikų jaunimui popiežius ragino jaunos klausytojus, kurių apie pusę milijono susirinko Longchamps arklių lenktynių stadione, "būti viltingais liudininkais, panaudoti savo kilumą, energiją ir išsimokslinimą darbams, kurie padarytų pasaulį svetingą visiems jo gyventojams".

Popiežius Jonas Paulius II savo veikloje pasižymėjo nuolatinio krikščionių vienybės ieškojimu, visada pabrėždamas, kad vieningai dirbdami Kristaus sekėjai galėtų žymiai daugiau nuveikti. Savo kelionėse popiežius vadovavosi ekumenine dvasia, nebijodamas susitikti ne tik su krikščionių bažnyčių, bet ir su kitų pasaulio tikėjimų vadais. Todėl jį turėjo maloniai nuteikti JAV Evangelikų liuteronų bažnyčios delegatų suvažiavimas, įvykęs Baltimorėje rugpjūčio 19 d.

Liuteronų delegatų suvažiavime dalyvavo ir katalikų vyskupų konferencijos nariai. Jų atstovas – brolis Jef-

frey Gros po konferencijos dalyvių balsavimo savo pareiškime pabrėžė, kad liuteronai ir katalikai buvo nutraukę pasikalbėjimus 1541 metais ir vėl juos atnaujino prieš 30 metų. O štai dabar nutarta ieškoti bendrų kelių į vienybę. Kaip žinoma, katalikų bažnyčios Trento suvažiavimas pasmerkė M. Liuterio reformas, pavadindamas jas "anatema".

Liuteronų evangelikų bažnyčia Amerikoje, turinti 5.2 mln. tikinčiųjų, yra viena iš 120 liuteronų pasaulinės federacijos narių. Visos bažnyčios turės patvirtinti priimtą dokumentą apie pasikeitimą kunigais, pripažinimą vieni kitų sakramentų, bendradarbiavimą misijų darbuose ir socialiniuose projektuose. Tik 25 liuteronų delegatai balsavo prieš šį siūlymą bendradarbiauti. Kai buvo balsuojama dėl panašaus pasikeitimo kunigais su episkopatais, patvirtinimui pritrūko šešių balsų. "Už" balsavo 684 delegatai, o "prieš" – 351. Kai kurie konferencijos dalyviai apsisverkė dėl tokių rezultatų, nes konferencija prieš tai jau buvo pritarusi "pilnos komunijos" ryšiams su trimis kitomis protestantų grupėmis: Presbiterionų bažnyčia (JAV), Jungtine Kristaus bažnyčia (United Church of Christ) ir Reformuota bažnyčia Amerikoje (Reformed Church in America).

Reikia pripažinti, kad vien liuteronų bažnyčių šioje šalyje veikia 14. Jų tarpe yra parapijų, teturinčių labai nedaug tikinčiųjų. Štai 23 estų

liuteronų parapijos turi 4,079 registruotus tikinčiuosius, 55 latvių parapijos – 13,380. Nors jų kunigams nereikia laikytis celibato, pašaukimų į kunigystę nėra daug, trūksta kunigų. Pasikeičiant kunigais tarp panašių tikėjimų, bus lengviau išsilaikyti finansiškai.

Popiežius savo pamokslė, pasakytame Paryžiaus Notre Dame katedroje, subarė turtingąsias Vakarų valstybes, kurios smarkiai suvaržė imigraciją į savo šalis. "Turtingųjų moralinė pareiga – padėti vargšams, nežiūrint, kokios jie tautybės ar kuriai religinei grupei priklauso", – pasakė popiežius. Katedroje buvo šimtai vyskupų iš viso pasaulio ir apie 6,000 pasauliečių.

Popiežiaus kalba užbaigė apeigas, kuriose bažnyčios palaimintuoju buvo paskelbtas Frederic Ozanam, įsteigęs visame pasaulyje dar tebeveikiančią šalpos ir labdaros Šv. Vincento Pauliečio organizaciją. Popiežius pareiškė, kad F. Ozanam, paprastas pasaulietis, ėmėsi taisyti socialinio neteisingumo padarinius. Popiežiaus žodžiai sutapo su Amerikoje prasidėjusia šalpos reforma, kurioje maisto kortelės nutraukiamos net legaliai į šį kraštą atvykusiems imigrantams, dėl kurių nors priežasčių nebegalintiems dirbti. "Kas yra tavo kaimynas? – klausė popiežius. – Tavo kaimynas yra kiekvienas žmogus, kuriam grėsia skurdas. Jei jis vargsta, privalome jam padėti be jokių išimčių."

Keliais sakiniiais

• Karibų jūros Montserrat saloje veikiantis ugnikalnis (sala priklauso britų karūnai), privertė iškraustyti paskutinius gyventojus, kurių čia buvo apie 11,000. Žaliuojanti, turistų mėgiama salelė virto lavos, akmenų ir karštų pelenų krūva.

• Izraelio karo lėktuvai, atsiliepdami į raketą, paleistas iš Libano teritorijos, daužė taikinius Libane.

• Pakistano parlamentas suteikė miestų policijai specialias teises, leisdamas šaudyti į dėl teroro veiksmų įtariamus asmenis. Šiomet vien Karačyje žuvo apie 300 žmonių.

• Europos Sąjungai svarstant, ar reikėtų priimti Kipro salą į ES narių tarpą, salos turkų politinis vadovas pareiškė protestą, nes, kal-

bant apie Kiprą, niekas nepamini jo gyventojų turkų. "Sala padalinta jau 23 metai, – pareiškė Rauf Denktas. – Atėjo laikas pripažinti turkus lygiateisiais salos šeimininkais."

• 24% Vakarų krante ir Gazos pakrastyje gyvenančių palestiniečių neturėjo darbo. Po sprogimų Jeruzalėje, Izraeliui paskelbus sienos perėjimo blokadą, bedarbių skaičius pasiekė apie 50%. Į tai atsakydami, palestiniečiai nebeįleidžia į savo zoną Izraelyje pagamintų prekių ar ten išaugintų vaisių ir daržovių. Juos atvežę sunkvežimiai siunčiami atgal.

• Irano parlamentas patvirtino naujojo prezidento sudarytą vyriausybę. Užsienio reikalų ministru paskirtas Amerikoje švietimo mokslus

baigęs ir daktaro laipsnį įgijęs Kamal Kharrazi, buvęs ambasadoriumi Jungtinėse Tautose.

• Izraelio vyriausybė paskelbė, kad dėl neramumų Izraelyje šiais metais imigrantų iš buvusios Sovietų Sąjungos skaičius sumažėjo net 16%. Šalia įtemptos padėties ir santykių su arabais pablogėjimo minima ir geresnė ekonominė padėtis Rusijoje, kur žydams pasidarė langviau išsidarbinti ar pradėti biznį laivoje rinkoje.

• JAV vyriausybė davė leidimą katalikų Miami archidiecezijai samdyti laivą ir organizuoti maldininkų kelionę į Kubą ateinančią sausio mėnesį, kai Kuboje lankysis popiežius Jonas Paulius II.

(Nukelta į 3 psl.)

Redaktoriaus skiltis

LIETUVIO UGDYMAS

Maža tokių žmonių, kurie nelaukia mokslo metų pradžios, kurių nebejaudina rugsėjo pirmosios varpelio skambėjimas. Gal skubi į mokyklėlę, išsiilgęs klasės draugų ir iškilmingos pamokų rimties, švento susikaupimo, naujų prasmingų išpildžių ir kūrybos džiaugsmo. O gal atveri jos duris, nes esi jai pašventęs savo gyvenimą ir lauki naujo susitikimo su savo auklėtiniais. Eini pasitempęs, nes tokiais nori išugdyti ir mokinius.

Gal lydi į mokslo metų pradžios šventę savo pirmagimį ir ne mažiau už jį jaudiniesi, svarstydamas, kas jo laukia. O gal tavasis — jau abiturientas? Gal eini, glausdamas delne mažytę vaikaitio rankelę, atsakinėdamas į klausimą: "Ar jūs, seneli, taip pat mažas buvote?" O gal tik pamoji ranka provaikaitiui, nes jau niekaip nebepajėgtum su juo suspėti. Tik mintyse gali jį palydėti ir palinkėti visokeriopos sėkmės, visų šviesių troškimų išsipildymo.

Atidavęs mokyklai didžiausią savo gyvenimo dalį, niekada nesutiksiu su tais, kurie rėksmingai įrodinėja, kad okupuotos Lietuvos mokykla neva ištikimai tik okupantui tarnavo. Jeigu taip būtų buvę, Atgimimo niekada nebūtume sulaukę. Niekada nepamirškime, kad kultūra — mokslas ir menas — yra nesuderinami su totalitarizmu, asmenybės gniuždymu. Tai yra nepalaužiamas mokyklos veiklos dėsnis.

Lietuvos mokykla okupacijos metais pergyveno kelis laikotarpius. Pirmasis iš jų sutapo su aktyviu pasipriešinimu pavergėjui. Daugumą mokytojų sudarė igijusieji šią profesiją nepriklausomoje Lietuvoje. Net sekami ir bausinami, jie mokėdavo sakytį tiesą savo mokiniams, skiepyti laisvės ir kitų tikrųjų vertybių troškimą. Nestokota ir atviro pasipriešinimo. Tai vienur, tai kitur iškildavo trišpalvės, pasirodydavo prieš

okupantus nukreipti atsišaukimai. Nereti ir dalyvavimo ginkluotoje kovoje pavyzdžiai. Todėl neatsitiktinai bolševikų represijų kalavijas tiek 1940-41 metais, tiek ir pokaryje skaudžiausiai smogė mokytojams, išdrįsusiems pakilti su Tautos himnu širdyje ir lūpose. Tie, kuriems (kaip ir man) teko laimėti tuo metu baigti bendrojo lavinimo mokyklą, iki paskutiniųjų gyvenimo akimirkų liks dėkingi nepalūžusiems savo auklėtojams.

Kraujuje paskandinus pasaulio galingųjų išduotos ir užmirštos tautos laisvės kovą, dar ilgus metus truko tyliosios rezistencijos laikotarpis. Tautiškumą ir tikėjimą, kad laisvė bus atgauta tik aktyvių pastangų dėka, buvo siekiama ugdyti per pamokinę rimtį, kraštotyrinę veiklą, etnografiją, tautinių šokių ir jaunųjų literatų būrelius. Neveltui kolaborantai, prižiūrėtojų raginami, vis reikalavo "kovoti su buržuazinio nacionalizmo liekanomis", "stiprinti komunistinį auklėjimą", "skatinti kontrpropagandą". Ypač daug tikėtasi iš naujų mokytojų. Tačiau ir iš jų tikrai ne visi tapo aklais okupanto užmačių vykdytojais.

Septintojo dešimtmečio pradžioje sovietinė valdžia sudavė patį didžiausią smūgį visai švietimo sistemai. Prisdengus "kovos su antramečiavimu" šūkiu, pareikalauta atsisakyti svarbiausių mokyklos reikalavimų — darbštumo ir atsakomybės ugdymo. Prasidėjo "procentomanija": visi mokiniai staiga tapo "pažangūs". Atestatus ėmė gauti neįgijusieji jokio gilesnio pasirengimo. Mokytojo profesija neteko autoriteto. Jį atkurti įnirtingai trukdoma iki šiol. Trukdantieji gerai žino: jeigu atsigautų tautos mokykla, atsigautų ir visa tauta.

Sugrąžinus krašto valstybingumą, būtina sugrąžinti ir nepriklausomos Lietuvos tautinę mokyklą — valstybės pasididžiavimą.

Juozas Žygas

Ne tik Hitleris, bet ir didžiama vokiečių tuomet tikėjo, kad jų žygis į Lenkiją tebus tik kelių savaičių "pasi-vaikščiojimas". Nuo to laiko jau daug metų praėjo. Daug kas jau uždengta laiko miglomis. Kraujas jau nudžiūvo ir kapai žolėmis apžėlė. Tačiau praėjusio karo nederėtų pamiršti, kadangi jis iš pagrindų pakeitė ne tik Europos ir Azijos, bet net Afrikos žemėlapi. To karo sukuriuose subyrėjo imperijos, kurios beveik 400 metų dominavo Afrikos ir Azijos žemynuose bei didžiuose Indijos ir Ramiojo vandenyno plotuose.

Teliko tik vienintelė Rusijos imperija, kuri dangstėsi "Sovietų sąjungos" skraiste. Tas chameleoniškas užsimaskavimas padėjo jai išlikti. Kuomet po II-o Pasaulinio karo buvo uoliai naikintos imperijos, tačiau pati pavojingiausia ir žiauriausia — "Evil Empire" išliko, nes didžioji dalis pasaulio gyventojų buvo mažai informuoti. O Amerikoje ne tik eiliniai žmonės, bet net diplomatai, Valstybės departamento pareigūnai ir ypač universitetų profesūra buvo tiesiog susižavėjusi sovietine siste-

1939 m. rugsėjo 1-ąją prasidėjo II pasaulinis karas

ma ir komunizmu. Daugelio supratimu, Amerikos ir Rusijos sistemos esančios labai panašios. Tik toks skirtumas, kad Amerika tuomet susidėjo iš 48 valstijų, o Rusija (Sovietų sąjunga) — iš 16-kos respublikų. Jiems atrodė, kad Rusijos imperijos griovimas būtų beveik tolygus knisimuisi po Amerikos pamatais. Rusija todėl lengvai gavo ne tik atominę, bet ir kitas paslaptis, kadangi universitetai ir Washington, D.C. jų simpatikais knibždėjo. Tik amerikiečių darbo sąjungos (unijos) buvo griežtai antikomunistinės, nes jos geriau pažinojo rusiškąjį "darbininkų rojų".

Liberalioji Amerikos spauda dar ir dabar per ružavus akinius į pasaulį žiūri. Karas, kuris sunaikino dešimtis milijonų gyvybių ir sugriovė Europos kultūros centrus, buvo laimėtas. Bet bekarbiaujant ir su Maskva bedraugaujant, net buvo užmiršti tie principai, dėl kurių vyko šis karas. Buvo užmiršti ne tik principai, bet ir pažadai. Atlanto chartija tebuvo tik masalas vokiečių okupuotoms tautoms, kad jos nepaklustų ir priešintusi. Tačiau karui einant į pabaigą, Atlanto chartijos principai buvo įdėti į "užmirštų pažadų" bylą, nes to reikalavo jų vadinamasis "partneris ir bendražygis" J. Stalinas. Tautos, kurioms ta chartija ir buvo skirta, be jų atsiklausymo įdėtos į Stalino sterblę. Karas, kuris neva tai

buvo vedamas dėl demokrati-
nių principų, iš tikrųjų igavo
visai kitą formą.

Trumpai priminsiu, kaip mes tuo metu Lietuvoje, karui prasidėjus, jautėmės. Kadangi jau daug kas užmiršta, tad atsiverčiu tai, ką tuo metu rašiau.

Lenkijos ultimatas ir Klaipėdos atplėšimas dar nebuvo užmiršti. Bet tada, "Europą nugalėjus", ir drąsa į pakinklius sugrįžo. Atrodė, kad krepšininko Lubino vadovaujami, galėtume į Klaipėdą ar Vilnių žygiuoti. Gal dėl to, kad nežinojome, kas pasaulyje dedasi.

Lenkijos užsienio reikalų ministras Beckas į Londoną ir Paryžių skraidė, visur Lenkijai draugų ieškojo. Tos Lenkijos bėdos mums visai nerūpėjo. Ultimatas dar nebuvo užmirštas, nors mūsų ministrai ir generolai į Varšuvą jau važinėjo. Staiga lyg perkūnas iš giedro dangaus: ekstra telegramos ir radijas skelbė, kad Vokietija Lenkiją užpuolė. Berlyno ir Karaliaučiaus stotys transliavo maršus. Užsukus Varšuvą ir Vilnių, taip pat girdėjosi kariška muzika, kuria nutraukdavo susijaudinęs pranešėjas: "Uwaga, uwaga... nadchodzi!" ir vėl... "Uwaga!". Iš pradžių net nežinojome, ką tai reiškia. Tik vėliau paaiškėjo, kad tai pranešimas apie oro antpuolius. Tai bare, išgirdę "uwaga", bokalais susidauždavome".

Iš visur — apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

• Prie Tailando sienos dar vyksta smarkios kovos tarp dviejų buvusių Kambo-džos premjerų. Sakoma, kad princui Ranariddh padeda ir komunistinės armijos likučiai. Tūkstančiai Kambo-džos gyventojų perėjo Tailando sieną ir apsigyveno buvusiose pabėgėlių stovyklose.

• NATO kariuomenėje tarnaujantys britų kareiviai rugpjūčio 20 d. užėmė penkias Bosnijos serbų policijos įstaigas, konfiskavo nemažai ginklų ir išvarė policininkus iš darboviečių. NATO jėgos palaiko serbų išrinktą prezidentę Biljaną Plavsič, kurią iš serbų partijos išmetė Radovano Karadžičiaus rėmėjai. Prezidentė pareiškė paleidžianti parlamentą ir skelbianči naujus rinkimus, tačiau serbų konstitucinis teismas nutarė, kad šis parlamento paleidimas — neteisėtas. Pre-

zidentė pasakė, kad taip, kaip elgiasi Karadžičius, praeityje elgdavosi tik komunizmo ir fašizmo režimai.

• Izraelio ambasadorius Vašingtone teigė, kad, nežiūrint taikingų Sirijos pareiškimų, jos vyriausybė palaiko teroristus ir rengiasi karui.

• Rumunijos vyriausybė nutarė privatizuoti 17 pramonės įmonių, nes jos dirba nuostolingai. Prieš tai protestuoja tų įmonių darbininkai, nevengdami ir smurto veiksmų. Tarptautinis valiutos fondas patarė likviduoti tas įmones, nes tarptautinė parama nebus teikiama įmonių veiklos nuostoliams padengti.

• Atstovų Rūmų komitetas, jau seniai nagrinėjęs Baltųjų rūmų dalyvavimą piniginių aukų rinkime demokratų partijos reikalams, pareikalavo, kad teisingumo

sekretorė paskirtų specialų tardytoją, kuris ištirtų, ar vyriausybės pareigūnai nepažeidė įstatymų, rinkdami aukas. Daug įtarimų sukėlė aukos iš kinų biznierių ir gal būtų net iš Kinijos vyriausybės. Demokratai atsikerta, kad aukas renka visos politinės partijos ir nurodo atvejus, liudijančius, kad ir respublikonų partijos komitetas yra grąžinęs kai kurias aukas, nes jos pasirodė ne visai etiškos.

• Šri Lankoje vėl atsinaujino kovos tarp vyriausybės kareivių ir tamilų sukilėlių.

• Europos Sąjungos statistikos duomenys rodo, kad taupyti daugiausia mėgsta belgai, o išlaidžiausi, menki taupytojai — olandai. Po belgų įrašyti italai, prancūzai, ispanai, japonai, vokiečiai, austrai.

PASAULIO LIETUVIŲ SEIMAS VILNIUJE

(Tęsinys)

Dabar vėl grįžtu prie PLB Seimo. Žinodamas, kad be specialios kortelės, kurią reikės prie atlapo prisiegti, ir paso, į Seimo rūmus nebus galima įeiti, norom nenorom turėjau numatyti dalyvavimą PLB Seimo dalyvių susipažinimo vakare, kuris turėjo įvykti birželio 30 d. "Lietuvos" viešbutyje. Kaip tyčia, pasitaikė rekordiška karšta diena. O į lietuvišką, juo labiau Seimo renginį be kaklaraiščio nebandyk nė pasirodyti. Tad teko švarką apsvilkinti ir, žinoma, su taksi važiuoti. Centrinio šaldymo nesitikėjau rasti, bet maniau, kad viešbutis, kuriame kainos – europietiškos, gal nors ventiliatorius turės. Bet kur tau! Viduje – kaip partyje. Langai neatidaromi, dargi saulė į tuos langus švietė. Visi šlapi, su švarkais po pažastimis vaikščiojo. O aš manydamas, kad registracijai gali ir paso prisiekti, bijojau, kad, švarką pažastyje nešiodamas, jo nepamesčiau.

Nors buvo ant stalų parengtos vaišės, bet, vieną laisvą ranką teturint, jos visai nedomino. Man ypač rūpėjo prisiregistruoti, nes be registracijos nebus galima įeiti į Seimą. O kas dar svarbiau – tai kelionė į Seinų kraštą. Registracijoje pasiteiravus, mano pavardės surasti negalėjo. Kai po kurio laiko vėl nuėjau ir paprašiau pažiūrėti į spaudos sekciją, gavau atsakymą, kad joje nesu įrašytas. Mano pavardę darbuotoja surado svečių sąraše. Bet norint registracijos kortelę gauti, reikėjo 110 dolerių sumokėti. Sau ir kitiems pasakiau, kad darbo tai neperku!

Negaliu aiškiai atsiminti ar dr. P. Kisieliūsi apie tai iš manęs ar iš kitų išgirdo. Tai ne tiek svarbu. Bet jo dėka, tik jau be minėto 110 dolerių mokesčio, registracijos kortelę gavau. Tokiu būdu gavau teisę į Seimo pastatą ir į posėdžių salę įeiti.

Liepos 2 d., trečiadienį, atidarymas buvo numatytas 9 val. ryto. Nors nuvažiavau gana anksti, bet žmonių jau buvo pilnas koridorius. Susitikau pažįstamus čikagiečius ir klivlendiečius. Įėjau į salę apsidaityti ir gal vietą sau susirasti. Salė gana panaši, kaip Respublikos Seimo posėdžių salė, tik šiek tiek mažesnė, be balkonų. Spaudai jokio stalo nebuvo numatyta. Tie, kurie jau buvo su salės išdėstymu susipažinę, man pasakė, kad svečiams yra trejetas paskutinių eilių. Gera! bus ir ten!

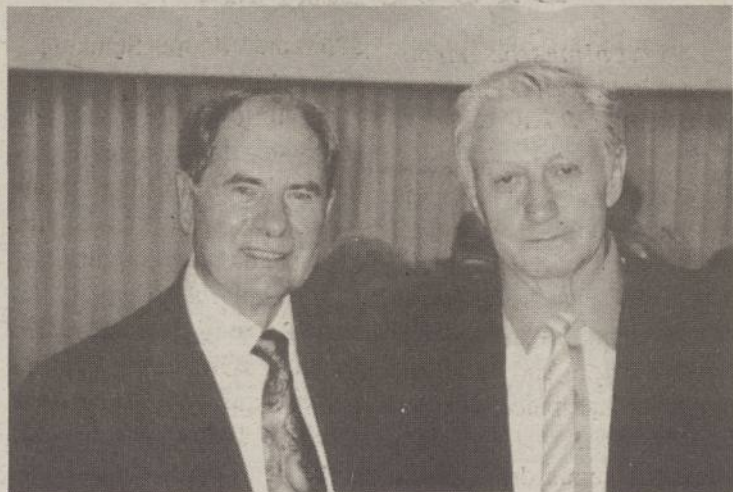
2. Seimas pradeda darbą

Beveik punktualiai savo vietas užėmė garbės svečiai: Vilniaus arkivyskupas A.J. Bačkis, Lietuvos prezidentas A. Brazauskas, PLB pirmininkas B. Nainys, Lietuvos Seimo pirmininkas V. Landsbergis, išeivijos lietuvių vyskupas P. Baltakis, OFM ir Vilniaus meras R. Paksas. PLB Seimas buvo pradėtas, sugiedojus Lietuvos himną ir susikaupimo minute pagerbus buvusius Seimo narius, jau iškeliavusius į Anapilį. B. Nainys pakvietė arkivyskupą. A. Bačkį sukalbėti invokaciją. Po to visi garbės prezidiumo nariai sveikino seimą, linkėdami jam vieningo ir našaus darbo. Prezidentas A. Brazauskas dar pažadėjo pagal 1998-2000 metų programą užsienio lietuviams remti kasmet skirti po 3 milijonus litų, vietoje buvusių 400,000. Po sveikinimų paskelbta 15 minučių pertrauka.

Po pertraukos prie prezidiumo stalo susėdo 24-rių kraštų lietuvių bendruomenių atstovai. Prie kiekvieno buvo atstovaujamos valstybės vėliavėlės. Nedalyvavo: Olandijos, Prancūzijos, Uzbekijos ir Vengrijos atstovai. Iš viso seime dalyvavo 131 atstovas, nors, žinoma, šis skaičius

keitėsi. Vicepirmininkė Milda Lenkauskienė abecelės tvarka kiekvieną kraštą ir jį atstovavusį pristatė. Vadovauti Seimo programai B. Nainys pakvietė Vytautą Kamantą iš JAV, Andrių Šmitą iš Vokietijos ir Antaną Stepaną iš Australijos. Po to prasidėjo Seimo darbotvarkės svarstymas. Buvo balsų, reikalavusių perskaityti praėjusio Seimo nutarimus ir įtraukti PLB konstitucijos pakeitimo klausimą. Buvo reikalaujama PLB valdybos finansinės ataskaitos ir kt. Atrodo, kad rengėjai nebuvo pasimokę iš praėjusių Seimų. Taip pat buvo jaučiama ir "opozicijos" veikla.

Pašaliečiui iš šalies stebint, aiškiai matėsi, kad beveik visą laiką balso prašė tie patys 6 ar 7 atstovai. Tačiau ir jie vėliau skundėsi, kad nebuvo laiko numatytiems klausimams užbaigti. Manysčiau, iš anksto turėtų būti nustatyta, kad kiekvienu svarstomu klausimu seimo atstovai galėtų ne daugiau kaip 2 kartus pasisakyti. Taip būtų išvengta, kad nesikartotų 6-7 asmenų pastovūs pasisakymai, kai kiekvienas klausimas išstojamas beveik iki begalybės. Reikėtų iš anksto numatyti, kad bus nuolatiniai kalbėtojai, paskirti tam ne daugiau kaip 15-20 minučių ir griežtai numatyto laiko ribų laikytis. PLB-nės Garbės teismas turėtų aiškiai nustatyti (o gal tai – seimo reikalas?), LB-nių solidarumo mokesčio ir tam tikro procento aukų pristatymo į PLB kasą tvarką. Vieną sykį reikėtų užbaigti tą amžiną kivirčą dėl "skatikų". Tie nesusipratimai siekia dar S. Barzduko laikus. Iš šalies pasiskaičius, susidaro įspūdis, kad tai – kova dėl didžiulių sumų. O praktiškai tai tėra tik "skatikai". PLB valdybai teturint tik tokį išdą, didelės veiklos negali-

PLB pirmininkas Vytautas Kamantas ir Sibiro Lietuvių bendruomenės pirmininkas Bonaventuras Virbickas PLB seime Vilniuje

ma tikėtis. Esant tokiam biudžetui, PLB ir JAV LB-nės veikloje tegali tik daktarai, advokatai ir inžinieriai dalyvauti. Juk maža tokių pensininkų, kurie galėtų 1000 dolerių ar daugiau vien tik kelionei išleisti.

Po ilgesnių diskusijų buvo paliktas tas pat PLB pavadinimas. PLB įstatuose pakeista tik pora paragrafų.

B. Nainiui aiškiai atsiskaičius kandidatuoti, reikėjo išrinkti naują valdybą. Kaip jau minėjau, nuo pat seimo pradžios buvo jaučiamas opozicinis blokas ir buvo galima laukti, kad bus pristatytas antras kandidatų sąrašas. V. Kamantas perskaitė numatomos valdybos kandidatų sąrašą. Perskaičius pavardes, kilo nepasitenkinimas. Pasipylė klausimai:

Kodėl tėra tik vienas sąrašas?

Kokiu būdu tas sąrašas sudarytas?

Tuomet V. Kamantas bandė paaiškinti, kad jis atstovus apklausinėjo, ar sutiktų įeiti į valdybą. Toks paaiškinimas dar daugiau suerzino. Pasigirdo balsai:

– Manęs neklausė!

– Ir manęs neklausė!

Nejaugi, sudarant sąrašą, reikėtų kiekvieno atskirti?

Dalis JAV atstovų lyg protesto ženklą salę apleido. Pasigirdo balsų, kad sąrašą reikėtų papildyti. Tuomet Kanados atstovas kun. Edis Putrimas ir dar vienas atstovas savo kandidatūras atšaukė.

Priešais tribūną atsirado keletas asmenų. (Tai nebuvo numatyta programoje.) Iškvietė ateiti B. Nainį. Australijos atstovas Augustinavičius įteikė jam seimo knygą su atstovų parašais. Sveikino Sibiro lietuviai ir apjuosė jį tautine juosta. Sibiro atstovė paminėjo, kad po B. Nainio apsilankymo pas juos prasidėjo organizuota lietuviška veikla. Už tai jie tebėra jam dėkingi. Marija Remienė iškvietė Bronę Nainienę ir juos abu apdovanojo gėlėmis. Po to visi Seimo dalyviai sugiedoję "Ilgiausių metų". Sugrįžo ir salę apleidusieji. Taip pat ir atsisakiusieji kandidatų atšaukė savo atsisakymus. Kai kurie dar bandė kalbėti ir protestuoti, bet į juos nebekreipiant dėmesio, buvo pasiūlyta balsuoti "taip" ar "ne" už visą sąrašą. Pranešta, kad skaičiuojant balsus, dauguma pasisakė "taip". Tad V. Kamanto sąrašas sudarė naują PLB valdybą.

Apie seimą ir jo rinkimus teko girdėti įvairių nuomonių, bet norėčiau pastebėti, kad tokių pastabų po kiekvieno seimo būdavo. Šis seimas nebuvo nei mažiau demokratiškas, nei triukšmingesnis. Man jau aiškino, kad dabar V. Kamantas turės net trejetą, tarpusavyje susijusių pareigų. O tai esąs "interesų konfliktas". Tą patį girdėjau ir Čikagoje. Bet mano nuomone, čia nėra nieko blogo, nes nors tos trys institucijos savo tarpe susikalbės!

(Bus daugiau)

Juozas Žygas

Naujosios PLB valdybos nariai PLB būstinėje Vilniuje. LR Seimo III rūmuose. Iš kairės: Milda Lenkauskienė (JAV), Vytautas Kamantas (JAV), prof.dr. Vytis Viliūnas (Rusija), Tomas Bartusevičius (Vokietija)

Pratęsiamas a.a. Balio Gaidžiūno vardo lietuviškos patriotinės poezijos konkursas JAV jaunimui (iki 35 m. amžiaus). Šį konkursą pravesti, pagal mecenato B. Gaidžiūno valią, testamento vykdytojas Jonas Kazlauskas įgaliojo JAV LB Kultūros Tarybą. Premijų dydis: pirmoji – 300 dol., antroji 200 dol. Mecenatas, buvęs "Dirvos" redaktorius, yra palikęs \$2,500 penkiems metiniams konkursams.

Norintieji dalyvauti pirmajame konkurse turi iki 1997 m. spalio 1 d. atsiųsti savo kūrinį – niekur nepašpausdintą ir pasirašytą tik slapybardsiu. Pridėto vokelio viršuje turi būti tik slapyvardis, o viduje – vardas ir pavardė su adresu. Siųskite šiuo adresu: Stasė Petersonienė, 2534 W. 40th Street, Chicago, IL 60632. Terminas – spalio 1 d. yra paskutinis.

MIELI "DIRVOS" BIČIULIAI!

Gyvenimas be darbo yra tas pat, kaip rėmai be paveikslų. (Fr.W.Weber)

"Dirvos" laikraščio ir "Vilties" draugijos gegužinė, įvykusi rugpjūčio 10 d., erdvioje ir dailiai sutvarkytoje svetingų šeiminkų Vinco ir Liudos Apanių sodyboje, turėjo viską, kad patenkintų jos dalyvius: puikų orą, gražią aplinką ir senus draugus. Ši paveikslą gražiai ir gardžiai papildė Kristinos Biliūnienės paruoštas maistas bei Danos Ramonienės vadovaujamų išradingų ponių saldūs kepiniai. Troškuli malšino įvairūs savanorių pilstomi gėrimai.

Pagal įprotį, be laimėjimų toks pasilinksminimas būtų buvęs nepilnas. M. Aukštuolio, R. Čiuberkienės, Z. Obelenio, P. Petrausko, D. Ramonienės ir A. Staškuvienės rūpesčiu, svečiai galėjo laimėti trisdešimt keturias suaukotas dovanas, kartu finansiškai paremdami ir "Dirvą".

Daug žmonių aukojo savo laiką, jėgas ir talentą, kad ši gegužinė pasisektų. Jiems visiems didelis ačiū. Tačiau, už išskirtinį rūpestį ir pagalbą, šv. Jurgio parapijos klebonui Juozui Bacevičiui ir "The Lithuanian Village, Inc." priklauso ypatinga padėka.

Kaip renginys, skirtas finansiškai paremti "Dirvą", mūsų gegužinė savo tikslą pasiekė. Pažymėtina, kad finansinės paramos viršūnėje su didžiule \$500.00 auka, stovėjo Irena ir Česlovas Šatkai, o už jų rikiavosi kiti gausūs ir dosnūs aukotojai. Širdingas ačiū visiems.

Tikimės, kad Jūsų parama tęsis ir gegužinei praėjus, skatindama kitus ir jiems primindama, kad nuolatinis finansinis rėmimas yra būtinas ir kad, metams slenkant, jo reikia vis daugiau.

Tik Jums remiant, "Dirva" toliau gyvuos ir klestės!

Su giliu dėkingumu
Algirdas V. Matulionis,
pirmininkas
"Vilties" draugija –
"Dirvos" leidėja

"Dirvos" laikraščio ir "Vilties" draugijos gegužinės aukų sąrašas:

\$500 – Irena ir Česlovas Šatkai;
\$100 – Liuda ir Vincas Apaniai, Dana Čipkienė, Edvardas ir Vilija Klimai;
\$50 – Lietuvių kredito kooperatyvas "Taupa";
\$40 – dr. V. Gruzdis, Gerardas Juškėnas;

\$25 – dr. Viktoras Stankus;
\$20 – Juozas Ardys, Vladas Bacevičius Vladas, Ingrida Bublienė, dr. Vytautas ir Aldona Mauručiai, Algis Pautienis, Aleksas Petrauskis, dr. J. Stankaitis, J. Veclerienė;
\$15 – Antanas Kavaliūnas;
\$10 – Mečys Aukštuolis, Juozas Biliūnas, Vladas Blinstrubas, Edvardas Brazauskas, Jadvyga Budrienė, Algirdas Česna, Jonas Citulis, Regina Čiuberkienė, Vladas Čyvas, Zenonas Dučmanas, A. Giedraitienė, Jonas Gudėnas, S. Juozapaitienė, S. Knistautienė, Kazimieras Palubinskas, B. Paulionis, N. Plechavičius, Vladas Plečkaitis, Vytautas Ramonis, Jonas Rastenis, A. Raulinaitienė, A. Raulinaitis, A. ir P. Razgaičiai, Vacys Rociūnas, O. Skardienė, Kęstutis Šukys, Vincas Urbaitis;
\$6 – Jadvyga Ilendienė;
\$5 – Rimas Baltušis, Jonas Dunduras, Vytautas Januškis, Janina Vėlyvienė;
\$4 – Stasė Laniauskienė;
\$3 – Dalia Puškorienė, Marytė Puškorienė.

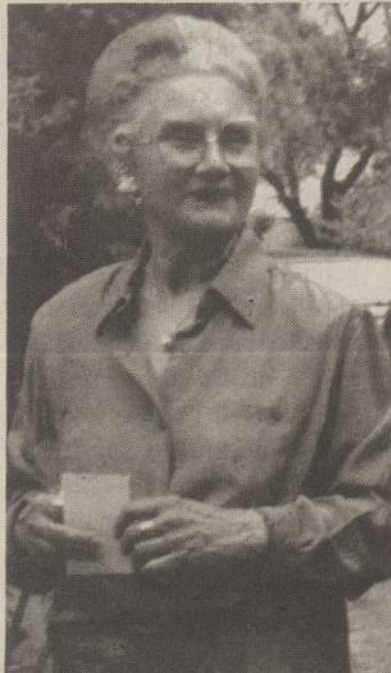
Dovanos ("fantus") loterijai aukojo, tortus ir kitokius kepinus atnešė bei kitas paslaugas, rengiantis gegužinei, suteikė:

ALTS Cleveland, OH skyrius Vincas ir Liuda Apaniai, Mečys ir Genutė Aukštuoliai, kleb. Juozas Bacevičius, Vladas Bacevičius, Albina Bakūnienė, Jonas Balbatas, Juozas Biliūnas, Sally Blinstrubas, Jadvyga Budrienė, Kazimieras Buivydas, Benediktas Butkus, Nora Čečienė, Regina Čiuberkienė, Zenonas Dučmanas, Elena Janušauskienė, Rimvydas Janušauskas, Genovaitė Karsokienė, Antanas Kavaliūnas, Giedrė Kijauskienė, Vilija Klimienė, Lietuvių klubas, Lietuvių namai (Lithuanian Village Inc.), dr. Vytautas ir Aldona Mauručiai, Vytautas ir Dana Ramoniai, Jonas Rastenis, Česlovas ir Irena Šatkai, dr. Viktoras Stankus, Stefanija Stasienė, Angelė Staškuvienė, Aldona Stempuzienė, Balys ir Eufemija Steponiai, Šv. Jurgio parapijos taryba, Vincas Urbaitis, Janina Vėlyvienė.

(Bus daugiau)

Renkasi gegužinės dalyviai. Iš kairės: Roma ir dr. Algimantas Čepuliai, Vladas Plečkaitis redaktorius dr. Jonas Jasaitis. Prie registracijos stalo – M. Aukštuolis ir G. Kijauskienė

Sodybos šeimininkė – Liuda Apanienė. G. Juškėno nuotr.

Prie loterijos laimėjimų stalo: Aleksas Petrauskis, Pranas Razgaitis ir Vytautas Staškus G. Juškėno nuotr.

Paskutiniai "Dirvos" gegužinės paruošimo darbai. Puodą su pietumis neša "Vilties" draugijos pirmininkas Algirdas Matulionis ir vicepirmininkas dr. Viktoras Stankus V. Bacevičiaus nuotr.

Eilutė prie pietų dalijimo. Dalintoja – Elena Janušauskienė V. Bacevičiaus nuotr.

VASAROS GEGUŽINĖ

Beata Čiurlionienė

Pirmasis neseniai atvykusių lietuvių susitikimas, atrodo, suvedė daug bendraminčių, nes nepraėjus nė mėnesiui išgirdome apie naują organizaciją – "Giją", kuri liepos 26-ąją pakvietė visus Cleveland, OH ir jo apylinkių lietuvius į savo pirmąjį renginį – vasaros gegužinę. Jau nuo šeštos valandos į svetinę Rūtos ir Viktoro Degučių sodybą suko mašinos. Pati šeimininkė, kuri buvo ir viena iš šio renginio rėmėjų, tvarkingai rikiavo mašinas ant pievutės. Atvykstančius svečius maloniai sutiko Dainius Zalensas, įteikdamas šventės programėlę ir visiems truputį paaiškindamas renginio eigą bei tvarką. Tarp ramiai besišnekučiuojančių svečių (o jų buvo tikrai daug, atvykusių net iš Čikagos) vikriai sukosi organizatoriai. Vyko paskutiniai paruošimo darbai: Vytautas tikrino muzikinę aparatūrą, Aušrinė rūpinosi, kad viskas būtų parengta dainoms ir šokiams, Vida ir Šarūnas darbavosi prie ugnies, kiti pagalbininkai vėrė kepsnius ant iešmų. Nors diena pasitaikė ir labai karšta, didelių ir vešliai suaugusių medžių paunksmėje buvo vėsu, o šalia tekantis upelis maloniai gaivino orą. Na o tie, kuriems buvo labai karšta, galėjo paskanauti įvairių gaivinančių gėrimų bei alaus.

Susipažinimo šurmuliui apimus, visi susibūrė po didžiuoju klevu pasižiūrėti aktorės Onutės Pučkoriūtės iš

Lietuvos atvežtą monospektaklį "Undinė". Vaikučiai patogiai įsitaisė ant vejos, arčiau "stebuklingos knygos", kad kuo geriau matytų trapias ir gležnas lėlytes. Nuaidėjus baigiamiesiems spektaklio akordams, prapliupo audringi plojimai ir padėkos žodžiai.

Ne vieno dėmesį patraukė kiemo centre kabantis ažuolo lapų vainikas, nuo kurio leidosi daugybė margaspalvių kaspinių. Tai organizacijos simbolis, kurio prasmė paaiškėjo per lietuvių liaudies šokį. Aušrinė pakvietė visus mažuosius šventės dalyvius dalyvauti šokyje, kuriam pasibaigus, visi kaspiniai liko persipynę į vientisą margaspalvę giją, panašiai kaip ir tą vakarą susirinkę – skirtingų kartų, skirtingų pažiūrų. Maloniai nustebino taip gausiai dalyvavę vyresnės kartos lietuviai, iš kurių ne vienas buvo renginio mėcenatais ir garbės svečiais.

Vakarui įpusėjus, į susirinkusius kreipėsi Dainius Zalensas, padėkodamas visiems, prisidėjusiems prie gegužinės organizavimo, ypač pažymėdamas renginio rėmėjus. Trumpą žodį taip pat tarė LR Garbės konsulė Ingrida Bublienė, rašytoja Aurelija Balašaitienė, vetera-

nai – ilgametis Lietuvių namų vadovas Zenonas Dučmanas ir dabartinis prezidentas Algis Penkauskas.

Saulėi leidžiantis, visi nuskubėjo ragauti ant anglių čirškančių kepsnių – "šašlikų" ir įvairiausių salotų. Šašlikai buvo tokie skanūs, kad net eilutė susidarė. Laikas belaukiant neprailgo, nes Vytauras visą laiką rūpinosi, kad kieme skambėtų lietuviška muzika. O ir renginio organizatoriai neleido svečiams nuobodžiauti, tuoj kvietė šokti, dainuoti, žaisti lietuvių liaudies žaidimus. Kiek vėliau norintieji aktyviai dalyvavo virvės traukime ir bandė laimę loterijoje "Laimės kepurė".

Ilgai tą vakarą netilo muzika, juokas ir šnekos Degučių sodyboje. Organizatoriai, išsiskirstę paskutiniai, namo važiojo jau galvodami apie sekantį renginį – "Halloween" balių, kuris įvyks spalio 31 d., penktadienį. Lietuvių namų viršutinėje salėje. Visus kviečiame prisidėti prie šio renginio organizavimo. Kaukės renginio dalyviams bus privalomos. Lauksime Jūsų pasiūlymų ir pageidavimų. Galite kreiptis telefonu 481-0011 arba per elektroninį paštą – klubą,

kuris Dainiaus Mačikėno dėka jau puikiai veikia. Galite prisijungti, pasiūsdami žinutę adresu:

majordomo@po.cwru.edu

Langelyje "subject" nrašykite nieko, o teksto langelyje tereikia parašyti <subscribe gija> ir pridėti savo elektroninio pašto adresą. Jeigu turite klausimų apie "Gijos" elektroninį paštą-klubą, galite kreiptis į Dainių Mačikėną e-mail adresu: ddm3@po.cwru.edu arba į D.

Zalensą: litma@en.com

Lauksime Jūsų visų "Halloween" šventėje. Tikimės, kad šiame renginyje pamatysime daug gausesnį būrį vidurinėsios kartos atstovų, kurių tikrai pasigedome gegužinėje. Visi, norintieji dalyvauti "Halloween" baliuje, pakvietimus galės išgauti nuo rugsėjo 16 dienos persiuntimo kompanijoje "Litma Import Export". Neuždelskite, nes renginys vyks salėje, o joje vietų skaičius – ribotas.

ŠIAULIŲ MIESTO ŠVENTĖ

Kaip rašo "Šiaulių naujienos", "vyskupas peržengė Šv. Petro ir Povilo bažnyčios slenkstį ir ši bažnyčia tapo katedra. Popiežiaus Jono Pauliaus II 1997 gegužės 26 dienos raštu pranešta, kad Šv. Petro ir Povilo bažnyčia nuo šiol tituluojama katedra.

Sekmadienį, liepos 13-tą dieną, miestas iškilmingai sutiko pirmąjį Šiaulių vyskupijos ganytoją Eugenijų Bartulį. Su katalikų bažnyčios iškilmių ceremonijomis jis buvo įvestas į baltabokštę tikinčiųjų šventovę. Po daugelio sveikinimų jaunajam vyskui buvo užrišta tautinė juosta. Jo Ekscelencija pakvietė susirinkusius skelbti pasau-

liui gerumą ir meilę vienas kitam.

– Ateinu pas jus, kaip Dievo siųstas nuolankus tarnas, ir džiaugiuosi matydamas giedrus Dievo meile spinduliuojančius jūsų veidus, – taip pirmoje savo kalboje miesto žmonėms sakė Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. – Kas mane – mažiausią tarną – priima, tas priima ir jo siuntėją – mūsų visų Kūrėją.

Šiauliai labai seniai buvo matę tokią gražią šventę. Panašiai buvo tik prieš ketverius metus, kai šiauliečiai sutiko popiežių.

Mirga Kižienė

LIETUVIŲ FOTO PARODA

Kviečiame dalyvauti 26-oje kasmetinėje lietuvių fotografijos parodoje, kuri įvyks spalio 24 – lapkričio 2 dienomis Čikagoje, Čiurlionio galerijoje.

Šių metų parodos tema – "Amatai". Tai etnografinė tema, kurioje atsispindi tradicinė liaudies veikla. Tačiau laukiame ir konceptualaus pobūdžio darbų, išreiškiančių įvairius žmogaus darbo aspektus. Darbų stilius gali būti įvairus, pradedant istorinėmis ir baigiant eksperimentinėmis nuotraukomis. "Amatų" tema parinkta neatsitiktinai. Tikimės, kad išleistame kataloge atsispindės ir etnografija, ir tradicinės amatų šventės, ir šiuolaikiniai miestietiški amatai. Kataloge bus reprodukuojamas bent vienas kiekvieno dalyvio darbas.

Visi vyresniųjų grupės dalyviai – profesionalai ir mėgėjai – traktuojami vienodai. Jaunesniųjų (iki 18 metų) ir pradedančiųjų paroda vyks atskirai. Spalvotos ir nespilvotos fotografijos dalyvauja lygiomis teisėmis. Kiekvienas dalyvis gali pateikti ne daugiau kaip šešias nuotraukas. Darbų dydis neribojamas, tačiau pageidautinas didesnis – parodinis – formatas. Kitoje nuotraukos pusėje turi būti užrašytas dalyvio

vardas, pavardė, adresas, telefonas, nuotraukos pavadinimas. JAV gyvenančio dalyvio mokestis yra penki doleriai. ILietuvoje ir kitose šalyse gyvenantys dalyviai nuo mokesčio atleidžiami.

Eksponatus reikia siųsti iki spalio 1 d. Algimantui Keziui: 4317 S. Wisconsin Ave., Stickney, IL 60402 USA.

Iš atsiųstų nuotraukų komisija atrinks parodai tinkamas. Premijuotinus darbus išrinks parodos lankytojai per visą parodos laiką, balsuodami už jiems įdomiausias ir geriausias nuotraukas.

Vyresniųjų kategorijoje premijos bus tokios: pirmą vieta – 150 JAV dolerių, antra – 100, trečia – 50. Jaunesniųjų bei pradedančiųjų: pirmą vieta – 75 JAV doleriai, antra – 50, trečia – 25. Premijos bus įteiktos lapkričio 8 d. Jaunimo centro kavinėje, Čikagoje. Premijų ir visos parodos mecenatas yra Dr. Stasio Budrio fondas.

Visais parodos klausimais galima kreiptis į jos organizatorių Algimantą Kezį telefonu (708) 749-0888; faksu (708) 749-8804; E-mail: Kezys@msn.com

Sėkmės ir iki pasimatymo parodoje.

Algimantas Kezys

Aktorė Onutė Pučkoriūtė spektaklyje "Undinė" su mažaisiais žiūrovais D. Zalenso nuotr.

Algis Penkauskas, Dainius Zalensas ir Aušrinė Širvinskienė – "Gijos" krikštynose, liepos 26 d., Degučių sodyboje

APIE LIETUVIŲ MENININKUS – AMERIKOS SPAUDOJE

Muzikos kritikas George W. Loomis, apžvelgdamas Rygos ir Vilniaus operų 1997 m. kovo mėnesio pastatymus, "Opera News" žurnalo rugpjūčio numeryje, 47 psl. rašo, kad Verdi operos "Nabucco" pastatymą Rygoje "praturtino du lietuvių menininkai – dirigentas Gintaras Rinkevičius ir sopranas Irena Milkevičiūtė. Pastaroji sukūrė ryškų, senoviško stiliaus (old-fashioned) Abigailės vaidmenį, sumaniai pajavirintą stipriomis atakomis ir plaukiančiu pianissimo. Jos balsas pasirodė esąs idealus šiai negailestingai rolei – daug Rytų Europos plieno, bet tvirtas kaip uola, be nemalonaus aštrumo".

Toliau autorius pažymi, kad "kovo 9-osios spektaklį G. Rinkevičius vedė ugningai, būdamas atidus operos apimčiai, bet jo lėtas "Va, pensiero" *sotto voce*, atrodo, buvo apsirikimas.

Lietuvos Operos ir

baleto teatras Vilniuje kovo 7-tą pastatė pagirtiną "Nabucco", nežiūrint to, kad abu – G. Rinkevičius (kuris, kaip įprasta ten diriguoja) ir Milkevičiūtė – buvo Rygoje. Jo no Vaitkaus 1994 m. pastatymas, pabrėžiantis operos *azione sacra* tradiciją, bandė išradingai įgyvendinti jos statiškumą, išdėstydamas chorą oratorijos pavyzdžiu ir itin apribodamas pagrindinių veikėjų judesius. Didelės teatro scenos išnaudojimas kartu su Dalios Mataitienės turtingais, auksu papuoštais rūbais, darė išpūdingą vaizdą, nors žmogiškoji drama kartais atsidurdavo antroje vietoje po iškilmingumo. Sigutė Stonytė turėjo Abigailės gaidas ir dramatinę pasišventimą, bet jos balsas, veikiant įtampai, tapdavo drebančiu. Eugenijus Vasilevskis buvo ugingas Nabucco, o Vladimiras Prudnikovas giliabalsis ir išpūdingas Zaccaria. Inesa Linaburgytė buvo tvirta Fenena, o

Martynas Staškus gambiai vadovavo operai."

Šis autorius pažymi, kad "kovo 8-ąją M. Staškus Vilniuje dirigavo naują Mozart'o "Die Entführung aus dem Serail" Eligijaus Domarko pastatymą, kuris, dainuojamas lietuviškai, buvo malonus, sumaniai atliktas spektaklis. Henriko Cipario scenovaizdis buvo patraukli įprastos arabiškos temos variacija, vaizduojant Pašos namus taip, lyg jie būtų iškalti iš puošnaus balso marmuro. Pirmoji Konstancos arija Romutei Tumuliauskaitei ėjosi sunkiai, bet kitose arijose ji atsigavo. Audrius Rubežius buvo saldžiabalsis Belmonte, o Irena Zelenkauskaitė – drąsi Blonda. Geriausias buvo V. Prudnikovo Osmin"as, išpūdingai dainuojamas ir atitinkamai grėsmingas savo laikysena."

*Parinko ir vertė
Vytautas Matulionis*

Po to sekė naujos Centro valdybos rinkimai. Ją dabar sudaro:

dvasios vadas – kun. Juozas Anderlonis, Phila., pirmininkas – John Mankus, Binghampton, I vicepirmininkė – Agnes Mickūnas, Phila., II vicepirmininkė – Marytė Šepikaitė, Los Angeles, III vicepirmininkė (jaunimui) – Maria Deksnis iš Čikagos, protokolų sekretorė – Bernice Aviza, Hudson, finansų sekretorė – Dorothy Banos, Pittston, izdininkas – John Baltarus, Phila., izdo patikėtiniai – Mary Beth Slakis iš Čikagos ir Mark Bell iš Dayton.

Komisijų pirmininkai: lietuvių reikalų – Leonard Barcouky, Pitts;

lietuvių kultūros ir kalbos – Faustas Strolia iš Čikagos;

ritualų – Georgiana Macke, Čikaga;

stipendijų – Irena Gecas, Dayton;

ryšių su visuomene – Regina Juškaitė, Detroitas;

archyvų – Lionginas Svelnis, Boston.

Lietuvos Vyčių fondo pirmininke perinkta Loretta

Stukienė, Newark. Šv. Kazimiero gildijai vadovaus Anne Klizas Wargo, Anthracite, "Pagalba Lietuvai" – Robert S. Boris, Detroit.

Po pietų vykusiame penktajame posėdyje Anna Klizas Wargo, Šv. Kazimiero gildijos pirmininkė pasveikino visus svečius ir delegatus. Buvo paskirti du nauji direktoriai – Joe Stiklius ir Victor Stepulovitch. Papasakota apie pasiruošimą ekskursijai į Romą, kuri vyks ateinančiais metais, kai Šv. Kazimiero kolegija švęs savo auksinį jubiliejų. Centro valdybos trečioji pavaduotoja Maria Deksnis trumpai apibūdino jaunimo veiklą šio suvažiavimo metu. Waterbury, Connecticut 7-oji kuopa pasiūlė globoti 85-ąją Lietuvos Vyčių seimą, kuris įvyks 1998 m. rugpjūčio 6-9 d.

Malda ir Lietuvos Vyčių himnu oficialiai baigėme 84-ąją Lietuvos Vyčių seimą. Jis buvo darbingas ir sėkmingas. Pasimatysime ateinančiais metais 85-ajame seime.

*Anna K. Wargo
Vertė Regina Juškaitė*

84-ASIS LIETUVOS VYČIŲ SEIMAS

(spausdinama sutrumpintai)

Lietuvos Vyčių seimas, rugpjūčio 7-10 dienomis įvykęs "Holiday Inn" viešbutyje, Dayton, Ohio, praėjo šūkio "Tikėjimas – šeima – kilmė – mūsų stiprybė" dvasioje. Jį globojo Dayton'o 96-oji kuopa. Seimą pradėjome šv. Mišiomis Šv. Kryžiaus bažnyčioje. Mišias aukojo Lietuvos Vyčių Centro valdybos dvasios vadas kun. Juozas Anderlonis, kun. Albinas Janūnas ir kun. Anthony Markus.

Pirmasis seimo posėdis

Oficialus seimo atidarymas įvyko viešbučio salėje. Įnešus vėliavas, Centro valdybos pirmininkė Evelyn Oželienė paskelbė apie seimo pradžią ir pakvietė kun. J. Anderlonį sukalbėti maldą. Sugiedojome JAV, Lietuvos ir Vyčių himnus. Seimo dalyvius pasveikino 96-os kuopos pirmininkas Robert Pant ir seimo rengimo komiteto pirmininkas Jim Geiger. E. Oželienė perskaitė išsamų pranešimą apie Vyčių organizacijos veiklą praėjusiais metais. Izdininkas John Baltrus apibūdino izdo būklę ir pasiūlė 1997-98 metų veiklos biudžetą, kuriam seimo delegatai pritarė.

Vakare įvyko susipažinimo vakaras Lietuvių klube. Vyko įvairūs kazino žaidimai. Jų pelnas buvo paskirtas Šv. Kazimiero gildijai,

stipendijų komisijai, padaliniui "Pagalba Lietuvai" ir Lietuvos Vyčių fondui.

Antroji suvažiavimo diena

Penktadienį, po šv. Mišių posėdį malda pradėjo kun. Juozas Anderlonis. Buvo pagerbtas neseniai iš šio pasaulio atsiskyręs, buvęs Lietuvos reikalų komiteto pirmininkas a. a. Vincas Boris, buvęs Centro valdybos izdininkas a. a. Alphonse Trainis ir kiti mirusieji vyčiai.

CV kultūros komisijos pirmininkas John Mankus perskaitė įdomią paskaitą apie 1547 m. išspausdintą pirmąją lietuvišką knygą. Po to ritualų komitetas, kurį sudaro John Mickūnas, Elsie Kosmisky ir Clemencine Miller, supažindino su Lietuvos Vyčių laipsnių pakėlimais ir apdovanojimais.

Popietiniame posėdyje buvo pasveikintas prelatas Juozas Prunskis, švenčiantis garbingą 90-ąją gimtadienį ir kunigystės 65-mečio jubiliejų. Buvo nutarta sujungti kultūros ir lietuvių kalbos komitetus. Lietuvos Vyčių fondo pirmininkė Loretta Stukienė papasakojo apie fondo izdą ir praėjusių metų veiklą. Ji taip pat pristatė 1997 metų garbės narę Berthą Stoškus. 1998 m. pasiūlytos šios garbės narės: Agnes Mickūnas (3-oji kuopa, Philadelphia) ir Clemencine Miller (141-oji kuopa,

Bridgeport). "Pagalba Lietuvai" vadovas Robert Boris apibūdino šio padalinio veiklą. Net 10 talpintuvų išsiųsta į Lietuvą. Izdo patikėtiniai Mary Beth Slakis ir Mark Bell pranešė apie Vyčių organizacijos nuosavybės būklę.

Vakare seimo delegatai nuvyko į aviacijos muziejų, kuriame galėjo pamatyti įvairius lėktuvus. Paskui juos linksmino "Vėjelio" tautinių šokių grupė.

Trečioji suvažiavimo diena

Šeštadienį Vyčių seimo veikla prasidėjo šv. Mišiomis už gyvus ir mirusius Lietuvos Vyčius bei jų rėmėjus. Ketvirtajame seimo posėdyje CV pirmininkės antrasis pavaduotojas Robert A. Martin, Jr. įteikė narystės žymenis. Ritualų komisijos pirmininkas J. Mickūnas paskelbė 4-ojo laipsnio kandidatus. Tai: Stella Marcinkauskas, 12 k-pa; Mary Martinciskis, 17 k-pa; John Baltarus ir Elice Llewelly, 19 k-pa; Anthony Oberaitis, 25 k-pa; Georgiana Macke, 36 k-pa; ir Joyce Barczelly, 96 k-pa. Loretta Stukienė paskelbė rašinių konkurso laimėtojus. Pirmoji vieta atiteko Bonnie Gulas, jaun. vyčiui iš 86 k-pos; 2-oji – Andrea Deksnis, jaun. vyčiui iš Čikagos; 3-oji – Dolores Yutis iš Kenosha. Edward Baranauskas gavo "honorable mention".

KVIEČIAME Į TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMĄ

Stasys Briedis

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos valdyba rengia iškilmingą Tautos šventės minėjimą rugsėjo 7 d., sekmadienį, Jaunimo centre. Jo programoje numatyta: vėliavų pakėlimas Jaunimo centro sodelyje, pamaldos Tėvų Jėzuitų koplyčioje, aukuro uždegimas bei gėlių padėjimas prie Laisvės kovų paminklo.

Po to, apie 12:30 val.

bus pagrindinis minėjimas Jaunimo centro didžiojoje salėje su himnais, invokacija, akademine ir menine dalimi. Po iškilmių numatyti pietūs Jaunimo centro kavinėje.

Minėjimo rengėjai maloniai kviečia lietuviškąją visuomenę gausiai dalyvauti minėjime ir kartu pabendrauti kavinėje.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" RAŠINIŲ KONKURSAS

Konkurso rašiniui siūlome pasirinkti kurią nors iš šių temų:

1. Kas padeda ir kas kliudo gyventi su kitais?
2. Kaip nugalėti savo perdėtą išdidumą?
3. Ar nuolankumas yra silpnybė?
4. Kaip reaguoti į apkaltas?
5. Kaip vertinti pasiteisinimą: "Ne mano kiaulės, ne mano pupos"?
6. Ar sutinkate su teiginiu, kad dora neįmanoma be tikėjimo?
7. Koks turėtų būti šių dienų kunigas?
8. Kaip žiūriu į Lietuvos ateitį?

Konkurse gali dalyvauti ir suaugusieji, ir jaunimas. Jaunimui priskiriami tik

vidurinių ir kitų tolygių mokyklų moksleiviai. Jie būtinai turi pažymėti, kad rašinys skiriamas jaunimo grupei.

Straipsnio apimtis – apie 6 mašinėlės rašyti puslapiai (jaunimo gali būti trumpesni). Straipsnį pasirašykite slapyvardžiu. Į atskirą vokelį (ant kurio užrašytas tik slapyvardis) įdėkite lapelį su tikrąja autoriaus pavarde, adresu ir telefonu. Vokelis kartu su straipsniu įdedamas į didesnę voką ir siunčiamas redakcijai šiuo adresu: "Laiškai lietuviams", 2345 W. 56th St., Chicago, IL 60636, USA.

Rašiniai turi pasiekti redakciją iki 1998 m. vasario 16 dienos. Premijų didumą ir skaičių nustatys Vertinimo komisija.

PASIVAİKŠČIOJIMAI PO ŽALIUOSIUS RŪMUS

Orinoco avantiūra

Jonas Dunduras
(Tėsinys)

Ruošdamasis šiai kelionei, bandžiau susisiekti su juo per bendrus pažįstamus Caracas'e, kur Juan Carlos būna lietingojo sezono metu. Mane pasiekė žinios, kad jis sėdi kalėjime Brazilijoje, kažkokioje mažoje vietovėje prie Rio Negro. "Džiunglių telegrafas" pranešė, esą jis turėjęs kažkokių problemų dėl dviejų laivo variklių kilmės ir nuosavybės.

Skubu pastebėti, jog tie keli atvejai yra reti ir išimtiniai. Dažniausia dėl gidų ypatingų nemalonių nesutvarkymų, nors Amazonijos, o vėliau ir Indonezijos miškuose daug jų pažinojau. Be to, nesu įsitikinęs, kad ir tie mano minėti gidai yra kalti dėl to, kuo buvo kaltinami. Šiose tropikų platumose, labiau negu bet kur kitur, teisės ir teisingumo svarstyklės balansas lengvai keičiasi, priklausomai nuo to, kokią politinę, socialinę ar ekonominę svorį turi kaltinamasis ir kaltintojas.

Bet galiu prisipažinti, kad kai kada, jei aplinkybių ar laiko verčiamam tekdavo keliauti nuošaliomis upėmis nakčia, toli nuo apgyventų

vietovių su nauju, mažai pažįstamu gidu, praslinkdavo neįsivaizduojami mintis: kaip lengvai tūlas gidas su savo padėjėju galėtų sudoroti savo klientą, pirmiausia jį "atpalaidavę" nuo turimų vertybių. Visi gidai žino, kad keliautojai, kaip įprasta, pinigų nedeponuoja banke ir nepalikinėja viešbučio seife, bet beveik visada turi juos paskirstę įvairiose rūbų kišenėse ar specialiuose, ant kaklo, kojų ir juosmens nešiojamuose maišeliuose. Upių plotis ir gylis, jų srautai, verpetai, piranijos, o kai kuriuose nuošalesnėse upėse ir krokodilai, labai ir labai sumažina galimybes išlikti bet kokiems dingusio keliautojo pėdsakams. Į dingimo priežastis čia niekas ypatingai nesigilins, dėl eilinio užsieniečio dingimo jokių diplomatinių "vibracijų" nebus ir mažai kas, net ir valdžios įstaigos, suabejos galimybe, jog tas ar kitas "Gringo" galėjo atsitiktinai iš laivo iškristi ir dingti upės verpetuose. Vietinės istorijos pasakoja, kad panašios rezišūros dingimų yra buvę.

Šio ilgo įvado, žinoma, netaikau tiems apsišvietusiems, kurie apie Amazoniją yra skaitę, bet skiriu tokiems, kurie manęs nuolat klausia, kaip aš į ją ar joje keliavau – savo automobiliu, autobusu ar traukiniu. Dar mėgstama teirautis, kokiais reikalais aš ten klajojau, gal CIA, KGB, MI-5, Deuxieme Bureau, DEA ar kitos "delikačios tarnybos" pavedimu? O kodėl niekas nepaklausia, gal žmogus keliavo OFM, OSB arba Sisters of Charity reikalais?

Autoriaus nuotraukoje – bananų turgus

Metus žvilgsnį į Venecuelos žemėlapi, į akis krinta jos sienų panašumas su Lietuva. Ypatingai ją primena vakarinių sienų su Kolumbija konturai. Žinoma, Venecuela yra keliolika kartų didesnė už Lietuvą. Pagal administracinę suskirstymą, ji susideda iš 22 valstijų ir vieno federalinio rajono, apimančio sostinę Caracas'ą.

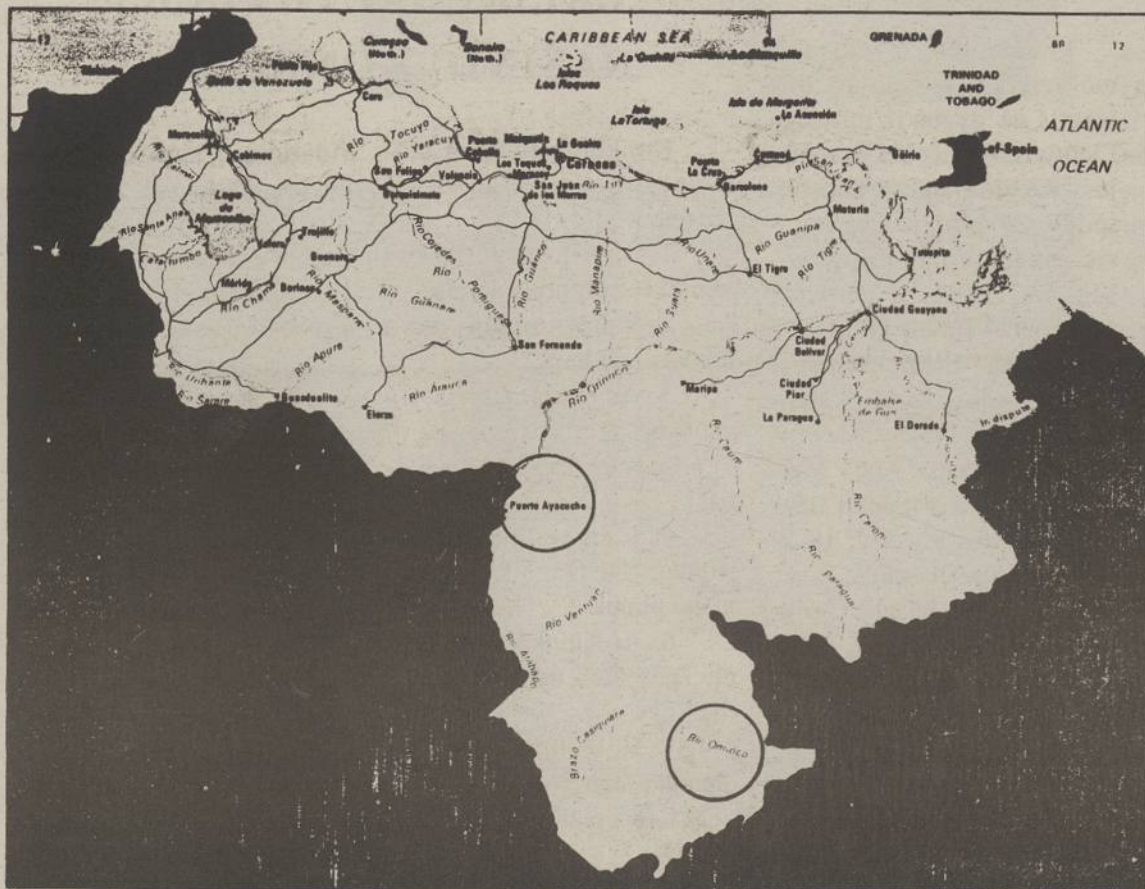
Amazonės valstija, prieš porą metų vadinta "Teritorio Federal de Amazonas", apie kurią ir pasakoju šioje istorijoje, yra išsprendusi į patį pietinį Venecuelos galą – tarp Kolumbijos ir Brazilijos. Jos svarbiausias ir stambiausias žymuo yra Orinoco upės vidurys ir aukštupys, o didžiausia gyvenvietė, kartu esanti ir valstijos sostinė, yra Puerto Ayacucho. Spėliojama, kad šioje valstijoje turėtų būti apie 80,000 gyventojų, išsibarsčiusių įvairių Orinoco intakų pakrantėse.

Puerto Ayacucho savo išvaizda ir gyvenimo pulsu mažai kuo skiriasi nuo kitų Lotynų Amerikos miestelių. Išskyrus keletą valdžios ir komercinių pastatų, išsidėsčiusių pagrindinėse gatvėse, visur kitur vyrauja ta pati nuobodi, beveidė 1-2 aukštų statyba. Kai kur, žiūrint į pastatus, susidaro įspūdis, jog matai kažką nebaigto: tarsi statybininkai prieš daug metų, po darbo dienos išėjo namo, bet taip niekada ir nebesugrįžo užbaigti pastato. Gatvėmis slankioja suvargę šuneliai. Kai kurie iš jų, nukentėję kovose už liesą kaulą ar už poziciją jų bendruomenės "politinėse" bei "socio-ekonominėse" nišose, keliauja per gyvenimą ant trijų kojų. Spalvingame turguje vanilės, muskato, kavos ir cinamono kvapai maišosi su kitais, anaipol ne tokiais tauriais aromatais. Tos aromatinės puokštės pikantiškumas dar paastrėja, kai prie

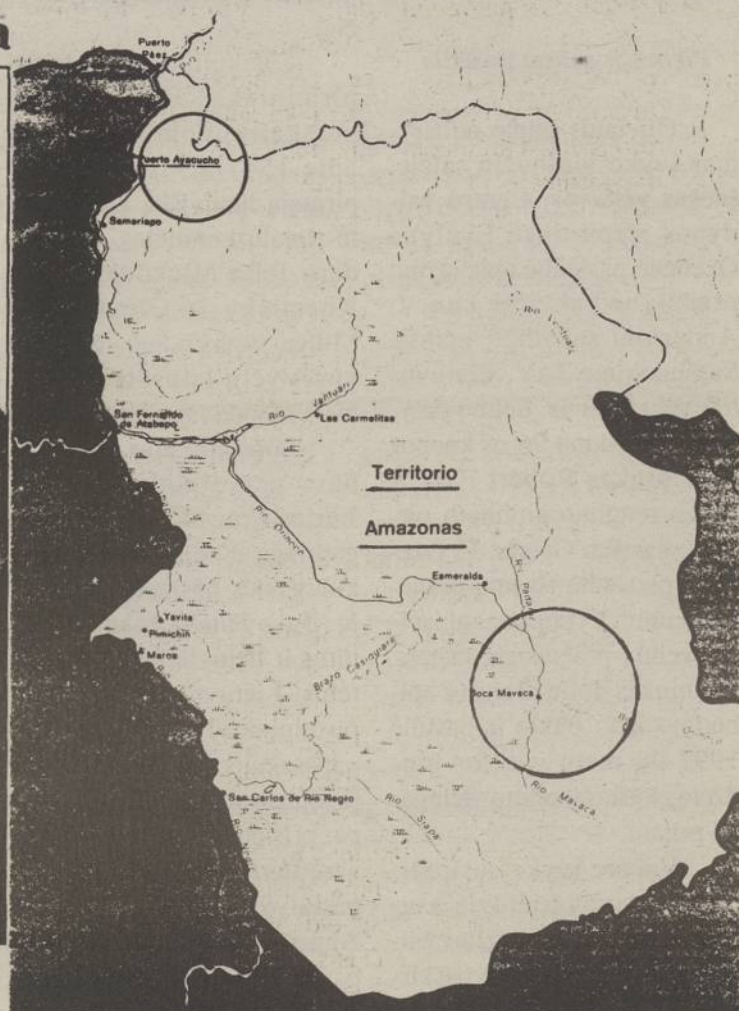
produktų pasiūlos prisideda sudytos ir džiovintos žuvis. Turgus čia, tropiniame pasaulyje, yra vietinių gyventojų ekonominės būklės, dietos, pomėgių ir net charakterio veidrodis. Svetimšaliui šiauriečiui jis taip pat atstoja krašto gamtos, laukų, sodų ir daržų gėrybių parodą. Guava, Zapote, Chirimoya, Granadilla, Guayaba, Durian vaisiai, įvairių skonių, spalvų ir dydžių bananai, daržovės, Yuca ir kiti šakniavaisiai, išdėstyti eilėmis ar suversti krūvomis, leidžia lengvai susidaryti vaizdą, ką tų tropinių platumų žmonėms teikia jų žemė maitintoja. Stalai apkrauti džiovintomis lianomis, įvairių medžių žievėmis, šaknimis ir lapais, džiovintomis tarantulomis, driežais ir vietinės "Aguardiente" degtinės bonkose marinuotomis gyvatėmis. Visa tai atstovauja liaudies ir džiunglių farmaciją.

(Bus daugiau)

Venezuela

Venecuelos ir Amazonės valstijos (dešinėje) žemėlapiai. Apskritimais pažymėtos vietos, apie kurias pasakojama

TIK DYPUKAI SUPRAS

Vladas Vijeikis

Esu iš tų, kurie nieko neišmeta, nes patyriau, kad išmetus, jau rytojaus dieną kaip tik to prireikia. Tad visokių, labai naudingų reikmenų prisirenka pilnas rūsys ir dar palėpė, jeigu tokią turėtum. Aną dieną žvilgtelėjau į savo turtą, daug metų krautą ir nutariau, kad reikia ką nors išmesti. Mat jau tenka per viską šliaužti, kad pasiektum reikiamą vietą ir kad surastum, ko reikia. Tiesa, šiais laikais galima būtų įrašyti į kompiuterį ir būtų lengva atrasti. Bet vis neprisirengiu to padaryti. Pagaliau tai yra labai paini procedūra, kaip surūšiuoti, sudėti į kompiuterį. Reikia šaukti specialistą.

Taip man naviguojant tarp to prisirinkusio turto, atkreipė dėmesį gana gražiai atrodanti dėžė, nors jau gero kai apnaikinta kampuose ir pakraščiuose. Pasirodė, kad tai mano dypukinė dėžė, dar iš Vokietijos tremtinių stovyklos atsigabenta. Tai lyg ir pusšimtis metų. Atidaryti gana sunku. Užraktas užrūdijęs ir nepasiduoda. Pasikvietęs keletą įrankių į pagalbą, atidariau. Ir ką randu? Kaip gerai, kad neišmečiau. Tai tikra šimtmetinė kapsulė, kurias dabar su didelėmis iškilėmis užkasa į žemę.

Skardinė nuo konservų su viela, pritaisyta patogiam nešiojimui. Su ta skardineėjau į virtuvę sriubos parsinešti. Dugne dar priskretę pusė žirnio. Mat daugiausia sriuba buvo žirninė.

Kelnės. Dar gerai išsilaikiusios. Tik nėra "ziperio" (užtrauktuko) priekyje. Mat jos – moteriškos. Bet stovyklos komitetas nekreipė į tai dėmesio. Jeigu kelnės, tai – vyrui. O be kelnų vaikščioti stovyklos rajone buvo griežtai uždrausta.

Beretė. Mat buvo gaudų, kad mes būsimė perkelti į prancūzų zoną. O prancūzai, kaip žinia, mėgsta beretes. Tad buvo pasirengta.

Didelis maišas. Labai reikalingas. Į jį buvo kemšamas šienas ar šiaudai, kas pasitaikydavo po ranka. Ir tas prietaisas buvo vadinamas "matracu", o dar paprasčiau – "šieniku". Perkels į kitą stovyklą. Kaip suksiesi be maišo? Gulėsi ant grynų lentų.

Sijonas. Kaip tas čia pakliuvo? O, atsimenu. Mūsų tautinį ansamblį reikėjo apvilkti tautiniais drabužiais. Mūsų geros siuvėjos pasiuvo sijonus, o tautinius ornamentus teko mūsų dailininkams nupiešti ant sijonų. Tad tas sijonas užsiliko kaip pavyzdys.

Labai atidžiai suvyniota. Kas čia? Ogi žuvis su kirminėliais. Mat nesąžiningi UNNRA direktoriai norėjo mus penėti žuvimi, kuri jau buvo kirminėlių "suprivatinta". Labai gerai išsilaikę, mumijomis pavirtę balti gyvūnėliai.

Liemenė. Gauta iš Amerikos. Ta beliko, kai komiteto dalintojai išsidalino.

Šaukštas. Pusė nuskilusi. Bet labai svarbus įrankis. Be šaukšto kaip išgyvensi?

Peilis. Be kriaunų. Bet dypukinėje stovykloje niekas nekreipia dėmesio į liuksusinius daiktus. Jeigu peilis piauna, tai ir gerai. Nesvarbu, ar turi kriauną, ar ne. Pusė stovyklos skolinosi.

Laiškinis popieris. Labai aplaistytas ašaromis. Skirtas giminėms į Ameriką.

Pluoštas pageltusių pažymėjimų, leidimų ir draudimų: ką gali gauti ir ko ne, ką turi daryti ir kas draudžiama. Visi – su antspaudais. Be antspaudų negalėjai nė žingsnio žengti. Vis tai vokiškas biurokratų tikslumas. Bet dypukai sugebėdavo apeiti.

O štai graži knyga – Wuerzburgo lietuvių stovyklos metraštis, 1946 m. Kiek prisiminimų sukelia pageltę puslapiai! Kiek pavardžių, įvykių, džiaugsmo ir skausmo sukaupia! Mane sudomina 49 psl. Ten įrašyta: Lapkričio 8 d. grįžo iš kalėjimo dail. VI. Vijeikis. Jis buvo nubaustas trims mėnesiams, bet išsėdėjo tik tris savaites. Jam teko nukentėti už gyventojų reikalų gynimą." Ta pavardė minima dar keliose vietose, bet ši – svarbiausia. Tiek kentėta per tas tris savaites! Kas nesėdėjo "šaltojoje", tas nežino. O nei medalo, nei ordino. Tiesa, sutinkant grįžusį kankinį, buvo surengta vakarienė, kurioje žirnių sriubos nesimatė. Gal reikėtų tą įvykį plačiau aprašyti, kad liktų ateinančioms kartoms? Jeigu spėjote, tai išpėjote. Šis asmuo yra šio straipsnio autorius.

Taigi vėl gražiai sudėjau istorinę medžiagą į istorinę dėžę ir rūšio tvarkymą nutariau atidėti kitam kartui. Ant karštųjų gali išmesti vertingą medžiagą. Teks kaip nors prasikasti kelią per gausybę daiktų. O jeigu kultų trečiasis pasaulinis karas, viskas bus labai reikalinga.

MOKYTOJO GIMTADIENIS

Retas, įdomus sutapimas: mokytojui Broniui Šukiui rugsėjo pirmoji – dviguba šventė: pirmoji mokslo metų diena ir gimtadienis. Šiameit lituanistas, Lietuvos Garbės kraštotyrininkas B. Šukys sutinka savo 86-ąjį gimtadienį, aktyviai besidarbuodamas, nežiūrint jį užgriuvusių skaudžių negandų. Jau daugiau kaip metai nebesikelia iš ligos patalo jo ištikimoji gyvenimo draugė Marija. Kūrybinės veiklos galimybės varžo vis labiau silpnėjantis regėjimas. Spaudžia pensininkui labai būdingi materialiniai nepritekliai.

Bet senasis inteligentas nepasiduoda. "Dirvoje" jau esame rašę apie jo parengtą knygėlę "Lietuvos mokykla II-ojo pasaulinio karo ir pirmaisiais pokario metais (1940-1950)". Tai nuoširdus pasakojimas apie Vilkijos gimnaziją. Neseniai spausdintame jo prisiminimus "Kolonistai sprunka". B.Šukiui maloniai sutikus, jo gimtadienio proga skelbiame ištrauką iš jo laiško žinomam išeivijos veikėjui Teodorui Blinstrubui, karo metais dir-

Mokytojas Bronius Šukys – poilsio valandėlę busiam Vilkijos gimnazijos direktoriumi.

MEMENTO MORI!

Ir man, kaip ir Jums, atrodo, jog dar labai maža gera tenuveikta. Tad užgniaužęs širdgėlą dėl nebeišgydomai sergančios žmonos, skubu, kad dar suspėčiau. Lietuvos mokyklos 600 metų jubilėjaus proga rašau prisiminimus apie anuometinę savąją mokyklą ir jos iškilią vadovą dr. Joną Steponavičių. Svajoju, gal Švietimo ministerija išleistų juos atskira

knygele. Jei tai pavyktų, jau būtų mano trečia knygelė. Į ją jį dalį užbaigiau. Šie atsiminimai yra lyg savotiška mano ir išpažintis. Pirmą kartą po priespaudos metų atvirai prisipažįstu, kad nuo pat mokinio metų buvau ir tebesu šaulys ir ateitininkas. Ir oficialiai dabar grįžau į šias organizacijas.

Memuarinė literatūra Lietuvoje dar labai mažai teišplėtotą. O dar mažiau randame atsiminimų, kuriuos būtų parašę mokytojai. Tad būsiu lyg ir šio toks tos srities pradininkas.

BRONIAUS KROKIO 80-METIS

Su jubilatu kalbėjomės "Dainavos" stovykloje. Pertaukėlė tarp Mokytojų studijų savaitės užsiėmimų nebuvo ilga. Tad daugelis įdomių dalykų iš neseniai gražų 80-mečio jubiliejų atšventusio chemiko ir mokytojo gyvenimo dar liko net nepalieti. O tas gyvenimas iš tikrųjų vertas solidžios knygos.

Šį pasaulį Bronius Krokys išvyko Mockavos kaime, Punsko valsčiuje, Seinų apskrityje 1917 metų rugpjūčio 17 d. Taigi pirmuosius žingsnius jam teko žengti toje žemėje, kuri po klastingo Lenkijos antpuolio buvo perplėsta į du gabalus. Krokių ūkis liko Lietuvos pusėje, o bažnyčia, kurioje Broniukas buvo pakrikštytas, atsidūrė ... Lenkijoje.

Atvažiavo kartą į svečius krikšto tėvas ir išgirdo, kaip mažasis traukia:

"Ant Nemuno kranto,
Ant pievų žalių..."

– Gražiai dainuoji, – pagyręs krikštąsūnį, ištiesė jam 2 ostmarkes. Nors ir ne kažokie dideli pinigai (mat, netrukus nustojo galioti), bet

juk tai buvo pirmasis uždarbis, be to, gautas iš artimųjų.

Gyvenimas Broniaus Krokio tikrai nelepino. Vos vienuoliktus metus ėjo, kai gaisras sunaikino tėvų namus, o rūpesčius dar labiau padidino prasidėjęs nederliaus ir krizės laikotarpis. Tad jaunystėje pavyko baigti tik pradžios mokyklą ir pirmąją gimnazijos klase. 1937 metais B.Krokys savanoriu išėjo į Lietuvos kariuomenę, o tarnybą baigęs ir tapęs liktinio puskarininkiu, tęsė mokslą.

(Nukelta į 10 psl.)

Mokytojų studijų savaitėje JAV LB Švietimo tarybos pirmininkė Regina Kučienė (dešinėje) sveikina Bronių Krokių jo 80-mečio proga. Greta B. Krokio (kairėje) – jo dukra, doktorantė Jūratė Krokytė-Stirbienė V. Kučo nuotr.

BRONIAUS KROKIO 80-METIS

(Atkelta iš 9 psl.)

Netrukus Lietuvą okupavo sovietų imperija.

– Laukėme įsakymo priešintis, bet jo nebuvo, – ir šiandien mena B. Krokys. – Buvome padaryti "raudonarmiečiais", verčiami duoti priesaiką grobikams, įtikinėjami, esą dabar Lietuvoje bus darbininkų valdžia.

Netrukus prasidėjo lietuvių karininkų areštai, kareiviams ėmė vadovauti kitataučiai – okupantų statytiniai. Prasidėjo karas. B. Krokui, dirbusiam pulko vado Litvinovo vairuotoju, teko pačiam įsitikinti, kaip melavo politikai, pasakodami apie "sovietinį rojų". Netrukus jis galėjo būti pasiųstas į frontą. Laimė, kad tuo metu pavyko ištrūkti ir grįžti į Lietuvą, o karui baigiantis, atsidurti Vakaruose ir išvengti naujo sugrįžusių raudonųjų okupantų persekiojimo.

B. Krokys atsidūrė amerikiečių zonoje. Gyvendamas Vokietijoje, jis stropiai mokėsi. Būdamas jau subrendęs, skaudžią gyvenimo patirtį turintis vyras, 1946 metais jis baigė lietuvišką gimnaziją ir Mainzo universitete ėmėsi studijuoti mediciną. 1949 m. atvyko į JAV. Nors medicinos studijas tenka nutraukti, tačiau svajonė įgyti gilų išsimumslinimą jo niekada neapleido.

Apsigyvenęs Rochester, B. Krokys gavo darbą universiteto laboratorijoje. Iš pradžių jam teko prižiūrėti tyrimams skirtus gyvulėlius. Daug ką reikėjo pradėti iš naujo: išmokti kalbą, prisitaikyti nepažįstamoje aplinkoje. Prisidėjo ir šeimyniniai rūpesčiai. Lietuviškoje Krokių šeimoje viena po kitos atėjo į pasaulį keturios dukros. Bet atkaklusis lietuvis, nepaisy-

Lietuvių kalboje pažengusiųjų klasė. Iš kairės: Daniel Cytrino, Magdalena Jociūtė-Cox, jos dukra Jane Cox, Juozas Dickson (Daukšaitis), Phyllis Dickson. Už jų – mokytojas Bronius Krokys. Fotografuota Filadelfijos lietuvių klebonijoje

Klebono Burkauskas nuotr.

damas didelių sunkumų, po kurio laiko vėl pravėrė universiteto auditorijos duris. 1960 metais, pasitikdamas savo 43-ąjį gimtadienį, jis gavo chemiko diplomą.

B. Krokys daug metų dirbo Kodak kompanijoje, tyrinėdamas spalvoto foto popieriaus tobulinimo galimybes. Tuo pat metu jis aktyviai dalyvavo lietuviškoje veikloje, ėjo įvairias pareigas Lietuvių bendruomenės Rochester apylinkės valdyboje, tapo lituanistinės mokyklos ir ateitininkiškų jaunimo stovyklų vadovu. Taip chemikas Bronius dar kartą ėmėsi vadovėlių ir, kruopščiai pasirengęs, dėstė lietuvių jaunimui gimtąją kalbą ir literatūrą, dirbo lietuviškų radijo laidų pranešėju.

– Turėjau įsigilinti į lituanistiką, nes pamačiau, kad kai kurios seselės, dirbančios su mokiniais, pačios gana silpnai žino lietuvių kalbos gramatiką. Pavyzdžiui, joms net dalyvio sąvoka buvo ne-

maža naujiena. O aš tikėjau, kad per gimtąją kalbą, per A. Baranauską, V. Kudirką, Maironį, mūsų jaunimas pamils savo tėvų žemę. Mes kūrėme montažus, rengėme vaidinimus, skiepijome jaunimui patriotines pažiūras.

Iš Rochester Krokių šeima persikėlė į Philadelphia, tačiau nenutraukė aktyvios visuomeninės ir pedagoginės veiklos. B. Krokys gali didžiulis lituanistinės mokyklos mokytojo veterano vardu. Turtinę patirimą jis perduoda naujajai šių mokyklų mokytojų kartai. Tėvo polinkį į pedagoginę veiklą paveldėjo dukra Jūratė. Ji net ėmėsi mokslinio darbo ir rengia daktaratą iš pedagogikos.

– Padėdau ir vaikaičius auginti, – gražiai šypsodamasis pasakoja Bronius Krokys. – Jau penkis juos turime. Ir visi kalba lietuviškai.

Jonas Jasaitis
socialinių (pedagogikos)
mokslų daktaras

A.†A. JUOZAS VASIUKIČIUS

Liepos 2 d. gana netikėtai iš gyvųjų tarpo iškeliavo prisiekęs zanavykas, Čikagos lietuviškos veiklos darbininkas bei rėmėjas Juozas VASIUKIČIUS. Jis buvo palaidotas šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, likus tik vienai dienai iki jo 85-ojo gimtadienio – liepos 5-osios.

Apie jį dar neseniai teko rašyti (aprašymas buvo ir Šakių "Drauge"), pažymint gegužės 15 d. įvykusį Šakiečių klubo narių susirinkimą, kuriame jis pasitraukė iš klubo sekretoriaus pareigų (jas ėjo net 29 metus). Tuomet dar jis perskaitė praėjusio susirinkimo protokolą, o vaišių metu nemažai kalbėjo, juokavo, kaip ir anksčiau. Niekas tad nepagalvojo, jog jis taip grei-

Juozas Vasiukevičius savo namuose kartu su ilgamete gyvenimo palydove Antanina

E. Šulaičio nuotr.

tai apleis gyvųjų eiles.

J. Vasiukevičius visą laiką pabrėždavo, kad jis tebėra iš Suvalkijos kilęs ūkininkas. Labai didžiavosi savo gimtaisiais Sintautais, iš kurių buvo išblokštas karo audros ir artėjančių raudonųjų 1944 metų vasarą. Ketvertą metų išgyveno pabėgėlių stovyklose Vakarų Vokietijoje, iš kur 1949 metais atvyko į išsvajotąją Ameriką. Čia kartu su žmona, irgi zanavyke, Antanina Bacevičiūte užaugino dvi dukras ir sūnų, sulaukė vaikiečių ir provaikaičių.

Jo vaikai buvo auklėjami lietuviškoje dvasioje ir

lankė Čikagos aukštesniąją lituanistikos mokyklą: Joana ją baigė 1961, Rimvydas – 1965 ir Danutė – 1967 metais. Porą metų Juozas buvo Tėvų komiteto pirmininku ir mokyklą finansiškai rėmė.

J. Vasiukevičius labai domėjosi Lietuva, skaitė jos spaudą, susirašinėjo su likusiais tėvynėje. Jis buvo dažnas svečias įvairiuose Čikagos lietuvių renginiuose. Gaila, kad jau porą metų nedaug galėjo judėti, bet vistiek nepasiduodavo. Jo daug kas pasiges, ne tik Šakiečių klubas.

Edvardas Šulaitis

PADĖKA

A.†A.

VALERIJA BARMIENĖ

Mūsų mylima Žmona, Mama ir Močiutė mirė liepos 25 dieną Kalifornijoje.

Nuoširdi padėka kun. Aloyzui Volskiui už sukalbėjimą vakarinių maldų, už atlaikytas šv. Mišias ir palydėjimą į Forest Lawn kapines, Glendale, Kalifornijoje.

Dėkojame muzikui Viktorui Raliui ir choristams už kompozitoriaus Juozo Gaubo giesmes ir solistams Janinai Čekanauskienei, Rimtautui Dabšui bei Antanui Polikaičiui.

Ačiū visiems, reiškusiems užuojautą laiškais ar telegramomis, žodžiu ar telefonu, užsakiusiems šv. Mišias už velionę, dalyvavusiems vakarinėse apeigose ar laidotuvių mišiose.

Dėkojame mieliems draugams skautininkams: Gediminui Leškiui, Jonui Navickui, Kestui Pažemėnui, Vytautui Vidugirui, Eugenijui Vilkui ir Zigmui Viskantai, nešusiems karstą.

Ypatinga padėka Lietuvos Generaliniam Garbės konsului Vytautui Čekanauskui ir Vakarų Rajono vadei skautininkei Zitai Rahbar už atsisveikinimo žodžius vakarinių apeigų metu, Kunigaikštės Gražinos vyr. skaučių būrelio vadovei s. Danutei Giedraitienei ir visoms skautininkėms už garbės sargybą bei dalyvavimą uniformotai, pagerbiant velionę skautininkę, kuri visą gyvenimą rūpinosi jaunimu. Dėkojame skautininkėms Alfai Pažiūrienei, Vandai Zelenienei, Irenai Vilkienei, Birutei Prasauskienei, poniai Matienei, skautininkui Gediminui Leškiui už atsisveikinimo žodžius, Lietuvių Bendruomenės Vakarų apygardos pirmininkui Zigmui Viskantai už pravedimą atsisveikinimo priešpiečių metu ir skautininkui Eugenijui Vilkui už rūpestį, patarimus ir tvarkymą aukų. Dėkojame visiems, aukojusiems Los Angeles skautų "Rambyno" stovyklavietei ir kitiems kilniems tikslams – velionės atminimui.

Didelis ačiū mūsų skautiškai šeimai ir visiems skautams, jaunesniems ir vyresniems, gausiai susirinkusiems atsisveikinti su skautininke Valerija Barmiene

Liūdime: vyras Kazys Barmus,
duktė Dalia ir žentas Montė Sodeikai,
anūkė Angelytė Grigonienė su šeima ir
anūkas Raimundas ir Paula Sodeikai

A.†A.

KĖSTUČIUI GRIGAIČIUI

mirus, velionio žmonai, mielai ALENUTEI DEVEINIENEI – GRIGAITIENEI, reiškiau savo gilią užuojautą ir liūdžiu kartu

Galina Leonienė

RENGINIŲ KALENDORIUS

- RUGSĖJO 14 d., sekmadienį Cleveland'o Lietuvių bendruomenės valdyba ir Lietuvių Kultūros darželių komitetas rengia 60 metų kultūrinių darželių minėjimą per "One World Day" Visus kviečiame dalyvauti
- RUGSĖJO 21 d. – "Židinio" vyresnių skaučių renginys
- SPALIO 4 d. Cleveland, OH Baltiečių komitetas rengia baltiečių draugystės vakarą Lietuvių namuose
- SPALIO 10-11 dienomis JAV LB Cleveland'o apylinkė surengs Lietuvių dienas. Atvyks Šiaulių pedagoginio instituto liaudiškos muzikos ansamblis "Saulė".
- SPALIO 18 d. Dievo Motinos parapijos salėje įvyks koncertas dienraščiai "Draugas" paremti. Ruošia JAV LB Cleveland, OH apylinkės valdyba. Dalyvaus solistai Aušra Cicėnaitė (sopranas) ir Vaidas Vyšniauskas (tenoras) bei akompaniatorė Eugenija Kuprytė
- SPALIO 18-19 d. – nemokami skiepai nuo gripo. Rengia šv. Jurgio parapijos taryba
- SPALIO 25 d. – "Dainavos" stovyklos 40 metų sukakties koncertas
- LAPKRIČIO 15-16 d.d. Dievo Motinos parapijos salėje įvyks pirmosios lietuviškos knygos – Martyno Mažvydo "Katekizmo" sukakties minėjimas. Šventę ruošia JAV LB Cleveland, OH apylinkės valdyba
- LAPKRIČIO 16 d., nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – šv. Jurgio parapijos Rudens festivalis
- LAPKRIČIO 22 d., šeštadienį, Lietuvių namuose Lietuvių Karių Vėteranų sąjungos "Rėmė" Cleveland, OH skyriaus valdybos nariai rengia Lietuvos Kariuomenės dienos minėjimą
- GRUODŽIO 20, 21 d. – šv. Jurgio parapijos Kalėdinių kepinų pardavimas
- GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. – Bendros Kūčios šv. Jurgio parapijos salėje

ŠVENČIŲ AIDAI

Švenčiant Cleveland, OH katalikiškosios diecezijos 150-mečio šventės progą Dievo Motinos parapijoje šv. Mišias aukojo Jo Ekscelencija vyskupas Paulius Baltakis V.Bacevičiaus nuotr.

CLEVELAND'O LIETUVIŲ PENSININKŲ KLUBO ŽINIOS

Paruošė Jonas Kazlauskas

Pensininkų klubo narių suėjimas įvyks rugsėjo 4 d., ketvirtadienį, 2:00 val. p.p. Lietuvių namų viršutinėje salėje. Suėjimo metu išklausysime aktualią ir įdomią paskaitą "Kaip vyresnio amžiaus žmonės turi apsisaugoti nuo apgavikų".

Pensininkų klubo vicepirmininkas Vytautas Staškus yra paskirtas Dievo Motinos parapijos pensininkų atstovu Cleveland'o diecezijai. Jis aprūpins žiniomis, liečiančiomis pensininkų reikalus, iš diecezijos ir parapijos, o reikalui esant, suras kalbėtoją aktualiomis temomis. Jį paskyrė klebonas G. Kijauskas ir patvirtino Cleveland'o diecezija.

Rugpjūčio ir rugsėjo mėnesiais savo gimtadienius švenčia šie klubo nariai: Henrikas Johansonas, Barbra Juodienė, Salomėja Knis-tautienė, Bronius Maželis,

Katarina Pajunas, Katarina Puodžiūnas, Marytė Puškorienė, Stefaniya Radzevičiūtė, Veličkienė, Regina Vilkutaitienė, Vytautas Tamulis, Elizabeth August, Mečys Balyš, Janina Januškienė, Marytė Jogienė, Vladas Kaunas, Aleksas Liutkus, Aldona Miškinienė, Donatas Nasvytis, Liudvikas Neimanas, Vanda Stimburienė, Marija Titienė, Irena Vederienė.

Dėl a. a. Jono Skavičiaus mirties gilią užuojautą reiškiamo našlei Reginai Skavičienei ir kitiems jo giminėms bei artimiesiems. Velionis buvo labai aktyvus ir uolus klubo narys.

A. a. Liudai Unguraitienei mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiamo dukteriai Rasai, žentui Kęstui, kitiems giminėms ir artimiesiems.

NEOLITUANAMS IR NEOLITUANĖMS!

Korp! Neo-Lithuania vyr. valdyba kviečia Jus į korporacijos 75 metų jubiliejų lapkričio 28-29 dienomis, Čikagoje. Laukite tolimesnės informacijos

FOR RENT
half duplex, side by side
250th & Lakeshore.
LVG./DNG ROOM
2 BD. up BSM.
Stove & Refrig.
Security 1st mos. rent
550 mo. & utils.
Tel: 975-9413
Leave a message.

IEŠKO DARBO
Moteris iš Lietuvos,
50-ties metų amžiaus,
gali prižiūrėti,
slaugyti senokus.
Jos vyras, 48 metų
amžiaus,
gali dirbti bet kokius
darbus.
Kreiptis tel. (518) 622-3813 – lietuviškai

"LIETUVOS AIDAS" – Vilniuje leidžiamas patriotinės minties dienraštis geriausiai informuoja apie Lietuvą. Prenumerata oro paštu metams – \$130 pu-sei metų – \$ 70 JAV. Prenumeratą priima: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. (630) 986-1613

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

ATLANTA IMPORT EXPORT

JŪSŲ PASLAUGOMS CLEVELAND'E MŪSŲ ATSTOVAS:

LITMA IMPORT EXPORT
639 EAST 185 STREET
CLEVELAND OH 44119
216-481-0011

SIUNČIAME SIUNTINIUS LAIVU
LABAI SKUBIEMS SIUNTINIAMS - ORO CARGO
AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO SIUNTINIAI

JŪSŲ SIUNTINIUS PRISTATYSIME Į NAMUS
BET KURIOJE LIETUVOS, LATVIJOS, ESTIJOS,
BALTARUSIJOS VIETOJE, O TAIP PAT MASKVOJE,
PATERBURGE IR KALININGRADO SR.

ATLANTA IMPORT EXPORT
(312) 434-2121 arba (800) 775-7363

VIGYSTA

Žalgirio g. 90,
329, 330 kab.

Vilnius,
tel. 73 37 41

GERA INVESTICIJA,

ISIGIJUS BUTĄ ARBA NAMUS LIETUVOJE

Firma "Vigysta" Lietuvoje geromis sąlygomis stato gyvenamuosius butus – namus bei komercinius pastatus. Statoma pagal šių dienų reikalavimus su moderniaisiais įrengimais, pagal užsakovo pageidavimą. Firmos vadovas – patyręs statybininkas Rimantas BUBLYS. Suinteresuotieji, kreipkitės skambindami tel. 216-486-8692

RITA STAŠKUTĖ

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1997

Skrydžiai į Vilnių dar vis geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas
Bendradarbiaujame su Lietuvos Avialinijomis

DIRVA

Paskutine skiltis Joninės Amerikoje

Kristina Bjerknes

Pamokymai, paskaitos ir padėjimai... Ko tik netenka išklausti, išteklėjusioms už amerikiečių. Sako, užmiršite kalbą ir papročius...

Kas gi begali būti lietuviškesnio už Jonines? O aš ten buvau šią vasarą! Buvau Joninių šventėje Lemonte, Illinois valtyje! Chris sutiko nuvežti mane keletą mylių pietų pusėn, tad supakavome krūvą fotoaparatus ir išvykome. Vėjui žaidžiant mano neklusniuose plaukuose, stebėjau nenusipėjusio likimo: prieš metus atvykau į šį didelį miestą ir milžiniškų mašinų kraštą. Nemaniau, kad teks čia pasilikti ir tapti Amerikos lietuviu.

Dar kartą peržvelgiu skelbimą: "Žaidimai, mugė, gausybė muzikorių išjudins ir nepaieinančius!" Mano akį ypač traukia paskutinė eilutė: "Vaišinsimės kepsniais su

alum ir sūriu su medum". Skamba neblogai! Jaučiu senelio šviežiai iškeptą medaus skonį burnoje ir pradžiuginu Chris, kad ir jam teks to skanymyno palaistyti! Vis dėlto nerimauju: o ar jam patiks šventė? Gal pasirodys tai primityvu ir banalu, o gal atvirkščiai – labai sena, originali ir paslaptinga? Nesitveriu savo kailyje – tai mano pirmoji šventė Amerikoje. Galiu pergalingai švęsti čia iškentėtų vargelių metines!

Mašina skrieja Pasaulio Lietuvių centro link. Tai Čikagos lietuvių susitikimo vieta. Net keista kalbėti lietuviškai, kai žinai, kad šalimais užia nė sekundėlei nesustojanti Amerika. Vertėjo perskristi Atlantą vien dėl to, kad čia sutikčiau daugybę žymių lietuvių: prieš keletą mėnesių mačiau Valdą Adamkų, kalbinau Romo Kalantos brolių!

Chris susidomi Joninių tradicijomis. Pasakoju, kaip svarbu šioj ilgiausioj metų dienoj sukurti kuo didesnę laužą ar rasti paparčio žiedą. Nepamirštu ir senųjų kupolės papročių: merginos pina laukinių gėlių vainikėlius ir buria laimę: ištėkės ar ne. Nors mano laimė jau Laimužės rankose, užsimanau vainikėlio ir aš. Sustabdome mašiną: pakelė raudonuoja dobiliukais! Nervindamasi klausiu Chris, ar nėra įstatymų, drau-

džiančių rinkti laukines gėles. Jis juokiasi, o aš niekaip nepriprantu: Amerikoje juk sunku nuspėti, už ką gali teisme atsidurti. Kartais mašinoje besėdint, nežinia iš kur išdygsta pareigingas policijos atstovas ir įkyriai kamantinėja, ar viskas tvarkoje (gal jam pačiam kažkas netvarkoj?), o po to dar ilgai tyrinėja vairuotojo leidimą. Vis dėlto dauguma šalių turi daug ką bendro. Nepaprastai nustebau pamačiusi, kad biurokratija Amerikoje – ne menkesnė negu Lietuvoje!

Renku didžiagalvius dobilėlius. Jie kvepia visai taip, kaip Lietuvoje. Keista, bet dažniausia koks užmirštas mažytis kvapas sugrąžina atgal, dovanodamas glėbį prisiminimų. Praeitoms Kalėdoms kepama riebi amerikietiška kalakutė, liguistai ilgėjauosi spanguolių kisielių ir aguoninių kučiukų kvapo...

Pinu dobilų vainiką. Prieš daugelį metų aš ir sesutė – tada dar visai žvirbliukės – straksėjom po kvepiančias pievas, rinkom pienės ir ramunės; pynėm karolius, vainikus, apyrankes ir užsimiršusios šokom "gėlių šokį"...

Šlamania pieva atplaukia lietuviška daina. Ištrošku si gaudau žodžius ir pritardama niūniuojau. Nekantrauju! Noriu dainuoti lietuviškai, noriu trypti "Klumpakojį" ar kvailioti polkoj su ragučiais! Mane atvėsina senyvi tautiečių veidai. Bet dobilų vaini-

kėlis susilaukia begalės komplimentų, ir aš jau laiminga staipausi aplink, čiauškdama gimtąją kalbą, ragaudama sūrį ir kepintą duoną. Chris pyškina fotoaparatu, už ką išgirsta komentarą: "Ei, idėk juostelę į fotoaparatus, nereiks tiek daug kadrų daryti".

Kažkas užkalbina Chris lietuviškai, o jis nei iš šio, nei iš to atrėžia: "No habla Español!" Šmaikštuolis mat atsirado! Galėjo bent "labas" pasakyti, juk kelis lietuviškus žodžius ir jis jau moka.

Kultūros klubo "Baltija" atstovai ir šventės organizatoriai braukia prakaitą ir traukia dainą po dainos. Aš žvalgausi: ar yra čia dar kas nors lietuviško? Atrodo, kad svarbiausia šventės dalimi tampa šašlikai su alumi bei loterija. Chris stebisi lietuvių nerangumu, tačiau aš "džiaugiuosi": šių žmonių Amerika nepakeitė – juk mes per visas šventes tik "sėdėtinį" šokam!

Pavakariop minia tirštėja, šmėkšteli vienas kitas jaunesnis veidas. Naujuosius imigrantus iš šnekos pažinsi: jie kalba be amerikietiško akcento, o pagrindinė pokalbių tema – pinigai. Pievutės gale, prisimerkusios nuo kaitrios saulės, stypso "sveiko maisto firmos" atstovės. Prieš valandėlę jos man pasiūlė neaiškios arbatėlės, o kai aš laiminga ištuštinau stiklinę, sužinojau, kad tai kainuoja du dolerius. Stebiu šiuos žmones ir bandau įminti mįslę: ar Amerika tapo jų dalimi, ar jie

yra dalelytė Amerikos?

Saulė nenoriai slepiasi už akiračio, tokia linksma, padovanojusi ilgiausią dieną, lyg žinodama, kad tai – jos šventė. Atsimenu, močiutė sakydavo, kad Joninės – saulės ir ugnies diena. Nerimauju: ar yra čia Jonų, kurie laužą užkurs? Pasakoju Chris apie paparčio žiedą, atnešantį sėkmę ir stebuklingą galią. Jis klausosi susidomėjęs, ir mes nusprendžiame pasprukti iš minios šurmulio. Iki sutėmų ieškome paparčio žiedo – tikriname apylinkės pievas ir krumynus, bet veltui.

Tamsoje šokčioja laužo liepsnos liežuviai. Senoliai užtraukia melodingą dainą. Nors ir nešokinėjam per laužą, o merginos neplukdo upe vainikėlių su žvakutėmis, man linksma. Suprantu, kad ne taip jau svarbu, kur gyvenimi, daug svarbiau – ką jausti. Šie žmonės, puse amžiaus gyvenantys Amerikoje, nepamiršo tėvų kalbos, šeštadieninėje "Maironio" mokyklėlėje moko jos savo vaikus ir vaikaitčius. Esu tikra, net ir po keliasdešimties, o gal ir po kelių šimtų metų lietuviai kurs didžiulį Joninių laužą kur nors Čikagos priemiestyje ir lygiai taip pat neduos ramybės kaimynams amerikiečiams savo skambiomis dainomis. Tur būt nėra labiau savo tautybę besididžiuojančių italų, nei italai-amerikiečiai ar didesnių patriotų-lietuvių, negu lietuviai Amerikoje.

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service
481-5397
New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!
OPEN
Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm
866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119
Paul Stefanac

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga
William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt
Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770
Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

MATAS & ASSOCIATES
RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser
17938 Neff Road Cleveland, OH. 44119 (216) 486-2530
2412 Cedarwood Road Pepper Pike, Oh. 44124 (216) 473-2530
ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

TAUPA
Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677
Paskolos namų remontui nuo 7%
Dėl smulkesnės informacijos skambinkit TAUPAI
Prieš perkant naują mašiną – pasiteiraukite TAUPOJE
Naujom mašinom – nuo 7.0% Naudotom mašinom – nuo 8.5%
DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. - 4:00p.p.
penktadienį ----- 9:00v.r. - 6:00p.p.
šeštadienį ----- 9:00v.r. - 12:00p.p.
sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. - 12:00p.p.
Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000